

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència
de l'honorable Sr. Joan Casanovas

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 28 de novembre del 1933

SUMARI

A les cinc i dotze minuts de la tarda s'obre la sessió, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

Ordre del dia:

Precs, preguntes i interpellacions.

El senyor Vallès i Pujals anuncia una interpellació al senyor Conseller de Sanitat i Assistència Social sobre la situació econòmica de la Casa de Caritat.

Interpellació sobre les conseqüències polítiques de les darreres eleccions legislatives.

El senyor Duran i Ventosa explana la interpellació.

Resposta de l'honorable senyor Conseller Primer.

Intervenien en la interpellació els senyors Serra i Moret, Lluhi, Lloret, Romeva, Simó i Bofarull, i Torres.

Rectificacions dels senyors Duran i Ventosa i Conseller Primer.

Es dona lectura a una proposició incidental, signada pels senyors Tauler, Casanelles, Simó, Lluhi, Cerezo, Serra i Moret, Farreres, Lloret, Casademunt, Bancells, Bru i Torres, en el sentit de què el Parlament de Catalunya, com a conclusió d'aquest debat, afirma la seva voluntat de persistir en la implantació dels principis autonòmics consagrats en l'Estatut, contra els atacs dels seus enemics, i de prosseguir la seva obra social i d'esquerra.

El senyor Conseller Primer, en nom del Govern, accepta la proposició.

El senyor Ventosa i Calvell explica les raons per les quals la Minoria de Lliga Catalana votarà en contra de la proposició incidental.

El senyor Lluhi parla per al·lusions i explica la posició de la Minoria Nacionalista d'Esquerra en subscriure la proposició.

El senyor Conseller Primer respon al senyor Ventosa.

Posada a votació nominal, la proposició és aprovada per 48 vots contra 13.

Resta acabada la interpellació.

Ordre del dia per a la sessió de dimecres.

S'aixeca la sessió a dos quarts de nou i tres minuts de la vetlla.

S'obre la sessió a les cinc i dotze minuts de la tarda, sota la Presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Al banc roig hi ha l'honorable senyor Conseller de Justícia i Dret.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

ORDRE DEL DIA

Precs i preguntes i interpel·lacions

El Sr. PRESIDENT: El senyor Duran i Ventosa ha demanat la paraula per a explicar una interpel·lació sobre les conseqüències polítiques de les darreres eleccions legislatives; però em permeto fer l'observació que no està present el senyor Conseller Primer, que segurament entrarà d'un moment a l'altre. Mentrestant, podria fer ús de la paraula el senyor Vallès i Pujals, que també té la paraula demanada.

Aprofita la Presidència aquests moments per a permetre's recordar als senyors Diputats que l'hora de començar les sessions és a dos quarts de cinc, però el fet és que sempre es comencen a les cinc de la tarda; i la Presidència, en compliment de l'acord pres respecte a l'hora de començament de les sessions, voldria que des de demà comencessin a dos quarts de cinc en punt.

Té la paraula el senyor Vallès i Pujals.

Anunci d'una interpel·lació sobre la situació econòmica de la Casa de Caritat

El Sr. VALLÈS I PUJALS: Senyors Diputats: M'interessa anunciar al senyor Conseller de Sanitat i Assistència Social — i, no trobant-se en aquests moments en el Saló, m'interessa formular el prec a la Mesa — d'una interpel·lació sobre la situació econòmica en què es troba la Casa de Caritat, i especialment sobre les relacions entre les finances de la Generalitat i l'esmentada Casa de Caritat.

Per explicar aquesta interpel·lació degudament, fóra precis tenir a la vista les dades exactes relatives a les quantitats que la Generalitat de Catalunya deu per tots conceptes a la Casa de Caritat en el moment actual, tant en ordre a les consignacions ordinàries com a les extraordinàries, com impremta, taller de sastreria i altres tallers que hi ha en aquella Casa.

(Entra l'honorable senyor Conseller Primer.)

Per tot això, preguem al Govern de la Generalitat que faciliti aquestes dades com més aviat millor, per a aconseguir, comptant amb la benevolència de la Mesa, poder desenvolupar aquesta interpel·lació en el termini més breu possible.

(Entra l'honorable senyor Conseller de Cultura.)

El Sr. PRESIDENT: La Mesa trametrà amb molt de gust el prec formulat pel senyor Vallès i Pujals.

Interpel·lació sobre les conseqüències polítiques de les darreres eleccions legislatives

El Sr. PRESIDENT: El senyor Duran i Ventosa té la paraula per explicar la seva anunciada interpel·lació sobre les conseqüències polítiques de les darreres eleccions legislatives.

(Entra l'honorable senyor Conseller de Treball i Obres Públiques.)

El Sr. DURAN I VENTOSA: Senyors Diputats: Mancaria el nostre Parlament a la primera de les seves funcions més essencials si, en reemprendre, si en començar de nou les seves tasques, no dediquéssim la primera sessió a l'examen d'aquest fet transcendental que acaba d'ocórrer i que ha de portar indubtablement conseqüències d'extraordinària transcendència en la vida política de Catalunya. Per això m'he permès anunciar al senyor Conseller Primer i a la Presidència de la Cambra el meu desig d'explicar una interpel·lació en els termes precisos que ha indicat ja la Presidència en concedir-me l'ús de la paraula: Conseqüències polítiques de les darreres eleccions legislatives.

Amb tota la consideració personal deguda al senyor Conseller Primer, he de fer la reserva del sentiment que a nosaltres ens causa el fet de què en aquests moments aquesta interpel·lació no pugui ésser discutida personalment amb el senyor President de la Generalitat de Catalunya, el qual a aquest càrrec oficial, n'hi afegeix un altre, que en aquests moments té tanta transcendència i tanta significació com el mateix càrrec oficial que desempenya: el de Cap de Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, de la sort futura i de la rectificació de la conducta política del qual hem de tractar en el moment actual.

Indubtablement, en el terreny constitucional, i diríem que en el mateix terreny parlamentari, el senyor Conseller Primer té l'autoritat de parlar en nom de la Presidència de la Generalitat i en nom de la Directiva del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya; però tots els senyors Diputats comprendran que, per a tractar d'un assumpte d'aquesta naturalesa, per molt que sigui el seu poder legal, li manca aquella autoritat política indispensable que solament poden tenir els que es troben en plena responsabilitat, els directors efectius d'aquesta força política, a la qual ha donat una lliçó el poble de Catalunya en les eleccions darreres.

(Entra l'honorable senyor Conseller d'Agricultura i Economia.)

I ens sap greu, també, que no tinguem el gust de veure sentat en aquests escons algun dels altres il·lustres representants del vostre Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, que potser també hauria de parlar ací amb aquella autoritat que els dona la seva merescuda influència en les forces que constitueixen avui l'Esquerra Republicana de Catalunya. A manca, no obstant, del senyor Macià i d'aquestes altres personalitats que entre vosaltres figuren, jo, en nom de la Minoria de Lliga Catalana, he de parlar, com he dit, de les conseqüències de les darreres eleccions legislatives.

No és possible senyors Diputats, que el Parlament de Catalunya es reuneixi en el dia d'avui,

plagiant la frase de Fray Luis de León, en reemprendre les seves tasques, digui senzillament «dèiem ahir». No; no és possible que vinguem aquí amb una Ordre del Dia ordinària per a la discussió d'uns quants determinats Projectes de Llei. No, això no és possible, perquè quelcom ha passat de molt greu a Catalunya; quelcom ha passat, que té una transcendència immensa en el desenvolupament de la nostra vida política. No és solament que hagi desaparegut del tot, que hagi caigut l'hegemonia de les forces que representa el Govern actual de la Generalitat de Catalunya i aquestes forces vostres electoralment hagin quedat equilibrades gairebé, potser amb una diferència a favor nostre, amb les de les forces de la Minoria de Lliga Catalana; no és això solament, sinó que hem de comptar que, a part del nucli dels vots que hagin reunit les unes i les altres candidatures, han quedat al marge de les forces vostres i de les nostres forces altres sectors importants del pensament polític català, que fóra una imprudència deixar a part, ni nosaltres ni vosaltres. És que a més d'haver-se equilibrat les forces entre l'Esquerra Republicana de Catalunya i Lliga Catalana, hi ha centenars, milers, dotzenes de milers, d'electors de Catalunya que nosaltres hem de reconèixer que no ens han demostrat, que no han testimoniat la seva confiança en nosaltres, però han fet quelcom de més transcendència en els moments actuals: han vingut a posar una desconfiança total i absoluta en el sentit i en els procediments i en el programa i en la manera d'obrar de l'Esquerra Republicana de Catalunya, el Partit que en aquests moments representa el Govern. Si; és indispensable que us feu càrrec, homes del Govern de la Generalitat, honorable senyor President de la Generalitat, Majoria de l'Esquerra Republicana de Catalunya, de què ha passat quelcom transcendental i greu. ¿Us heu fet ben bé càrrec de la transcendència que això ha de tenir, de la responsabilitat en què heu d'incórrer en la política a seguir, de la necessitat d'anar a una rectificació absoluta de procediments?

Abans d'entrar a les conseqüències directes que s'han de deduir de la lliçó que el Cos electoral de Catalunya ens ha donat a tots, permeteu-me que molt lleugerament — perquè jo desitjaria que el meu discurs fos tan breu com categòric — faci unes lleugeres referències a quelcom que ha esdevingut després de les eleccions, quelcom que ha clamat provocant la indignació de l'opinió de Catalunya. Em refereixo a quelcom que atany a vosaltres, que sou companys d'aquell Conseller que cometé aquells actes. Després de les eleccions, quan teníeu l'obligació de saber quin havia estat el veredict del poble de Barcelona i afectàveu ignorar-ho, s'ha donat lloc a unes escenes deploabilíssimes, lamentabilíssimes i vergonyoses de coaccions en el Cos electoral en diferents barriades de Barcelona. I en aquests actes hi figuren, segons és públic i segons consta, no solament de veu pública — que per això sol bastaria —, sinó que consta en documents autèntics, la intervenció de qui portava en aquell moment la delegació de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, d'aquesta Presidència que hauria d'estar per damunt de totes les nostres divisions. (*Molt bé!, en la Minoria de Lliga Catalana.*) I es va donar lloc a què un Conseller de la Generalitat de Catalunya, un home que en la terminologia política té la categoria de Ministre, es va donar lloc a

què aquest home, amb categoria de Ministre, prengué l'ofici d'un cacic dels de pitjor categoria coaccionant i violentant la voluntat dels electors de Barcelona. Ometo detalls perquè coneguts són de tots vosaltres; però quin espectacle no és el d'un Conseller de la Generalitat de Catalunya, d'aquesta primera Generalitat de Catalunya vinguda a consagrar el Govern de Catalunya pels catalans, coaccionant ciutadans i ciutadanes i persones d'edat i humils dones, gent modesta, coaccionant-los perquè no emetessin el seu vot, fos quin fos el sentit en què volguessin emetre'l! No era certament per això que tenia els poders el Conseller de la Generalitat de Catalunya. No havia d'ésser per això que el President de la Generalitat de Catalunya li hagués donat una delegació. Per a missions més altes i més nobles s'ha d'ocupar un lloc en aquest banc que vosaltres ocupeu! (*Molt bé!, en la Minoria de Lliga Catalana.*) I després — la veu pública ho ha dit, la premsa ho ha publicat i no s'ha desmentit per ningú —, després hem tingut el sentiment de veure com la Presidència de la Generalitat de Catalunya estava convertida en la presidència d'un casinet polític, en la qual es manipulaven actes i certificacions i combinacions electorals, on es tractava de veure si en un reconet d'una acta s'hi veia la manera de fer salvar algun dels candidats que havien perdut.

I tot això, mentre aquesta cosa mesquina es realitzava per qui ostentava la més alta representació de Catalunya, mentre passava això, esclataven les bombes pels carrers, s'atracava els ciutadans indefensos, la ciutat de Barcelona s'amenaçava amb el desordre. (*Forts rumors de protesta en la Majoria.*)

El Sr. FÀBREGA: Es indigna això!

El Sr. PRESIDENT: Ordre, senyors Diputats.

El Sr. DURAN I VENTOSA: El que és sensible, senyors Diputats, és que tot això sigui veritat, que els vostres murmuris de desaprovació no ens han pas d'estranyar, que sou uns Diputats desautoritzats pel poble de Catalunya (*Rumors i rialles en la Majoria*), i a aquests murmuris de desaprovació hi respon l'opinió de Barcelona de la manera com hi ha respost.

(*A les tribunes públiques es produeixen algunes manifestacions.*)

El Sr. PRESIDENT: Ordre a les tribunes. Abstinguin-se de qualsevol manifestació, ja que d'altra manera la Presidència es veurà precisada a desallotjar-les.

El Sr. DURAN I VENTOSA: I fet constar aquest plany, aquesta lamentació, que no són les lamentacions d'uns Diputats de l'oposició, sinó que tenen el valor del que al carrer es diu, entrem a l'examen precis de les conseqüències polítiques que han de tenir aquestes eleccions.

Es evident, que una majoria immensa del Cos electoral de Catalunya us ha desautoritzat, és evident que, aplicat el resultat d'aquestes eleccions a unes eleccions al Parlament de Catalunya, vosaltres estàrieu en una Minoria i nosaltres, amb altres elements, probablement constituïríem una Majoria. En aquestes condicions, ¿teniu autoritat suficient per a seguir governant? ¿Teniu autoritat suficient per a seguir desenvolupant la vostra obra? O bé se us imposa la substitució o la rectificació de la vostra conducta.

El problema l'hem d'examinar des de dos punts de mira diferents, tan transcendents l'un com l'altre. El primer és el problema de l'autoritat amb què

podeu estar asseguts en aquests bancs, amb què podeu seguir dirigint la vida política de Catalunya davant de Catalunya mateixa. L'altre, igualment greu, és el de l'autoritat amb què podeu tenir la representació de Catalunya davant del Govern de Madrid en aquests moments crítics de la nostra vida autònoma.

Examinem el primer. És que aquest pla senzill, normal, d'anar examinant una obra legislativa, de portar la direcció de la vida política com fins ara, ¿el podeu realitzar sense una rectificació fonda i gairebé completa de tots els vostres procediments de Govern, de la immensa majoria de la vostra iniciativa legislativa? ¿Es que us basten aquests poders que us van donar fa un any, però que el poble de Catalunya no ha refrendat ni ha confirmat a les darreres eleccions? ¿Esteu disposats a rectificar aquesta conducta i aquesta política, o bé preferiu que es vagi directament al camí de la vostra substitució immediata? Això és el que nosaltres, i no nosaltres, sinó l'opinió de Catalunya, està esperant saber. No vinc aquí en nom de la Minoria de Lliga Catalana, no vinc pas a fer una mesquina petició de poder, no. No venim pas a dir: «Aneu-vos-en d'aquest Govern i deixeu que Lliga Catalana ocupi aquest lloc». No. No venim a fer això, perquè el nostre pensament està més alt i els nostres sentiments són molt més enlairats. Nosaltres creiem que s'imposa, quan menys de moment, aquesta rectificació de la política; que s'imposa el no seguir per aquests tristos viaranyos en què tan confiats anàveu i els quals us han portat a la desfeta de diumenge passat. Nosaltres creiem, amb tot, que en el procés inexorable de la vostra substitució hi ha d'haver dos elements, tots dos interessants, tots dos transcendents. Per una banda, és evident que la vostra substitució ha de dependre de les confirmacions successives de l'estat de l'opinió de Catalunya manifestat darrerament; però en la gradació d'aquest procés inexorable que, indefectiblement, ha d'acabar amb la vostra substitució, amb aquesta gradació, vosaltres heu de fer el més provant de canviar la vostra conducta, mirant de posar-vos a l'altura de les circumstàncies, curant de resoldre aquest problema que heu deixat completament de banda, aquest problema de governar per a Catalunya, per a tots els catalans, no pas governar per a un Partit determinat, que no és més que una partícula en el conjunt de la vida política catalana. (*Molt bé!, en la Minoria de Lliga Catalana.*)

Heu d'anar a pensar si és que voleu facilitar aquesta successió indefectible que heu de tenir — penseu que està en la vostra mà i que és una veritable llàstima que no s'hagués fet abans — el facilitar els medis legals — no vull dir solament pacífics, sinó normals — de la successió dels uns partits pels altres en quan va canviant l'opinió d'un determinat país. Penseu si ho heu de facilitar o si us heu d'entossudir en anar seguint una determinada política que sabeu del cert que us ha de portar a una desfeta més grossa encara de la que heu arribat fins ara. Nosaltres esperem aquesta rectificació de la vostra conducta i volem creure que el senyor Conseller Delegat, quan faci l'honor de contestar-me, no s'entretindrà en parlar d'aquells principis bàsics que serveixen per tot, ni es limitarà a encisar-nos amb

l'eloqüència de la seva paraula per dir-nos que la democràcia, que la República i que l'Autonomia i que tots hem d'anar units per salvar totes aquestes essències de la nostra vida política...

El Sr. CONSELLER PRIMER: Estiguen tranquil!

El Sr. DURAN I VENTOSA: ..., sinó que dirà concretament fins a quin punt està disposat a rectificar aquesta política i a ajustar-se a aquest principi cabdal, a aquest principi d'inspirar-se en el bé de tots, i, més encara que això, a veure si està disposat a pensar que el Govern, que l'autonomia política de Catalunya, significa que tots els catalans, en les proporcions degudes, naturalment, participin en el propi Govern de Catalunya i que el Govern de Catalunya, integrat per qui sigui, tindrà sempre l'esperit fixe en la necessitat d'atendre les necessitats, els interessos, la voluntat, les aspiracions de tots els catalans.

Però si tot això ja és important i el plantejament d'aquest problema ja us hauria d'invitar a una reflexió, penseu encara més en la necessitat d'enfortir la representació de Catalunya en quan aquesta representació de Catalunya s'ha d'escometre al veritable problema, difícil i espinós cada vegada més, de la consagració real de l'autonomia política de Catalunya. No estem pas a mig camí de l'autonomia. Havíem dit ja, en diferents altres ocasions, que l'autonomia estava a mig fer; en tenim uns quants organismes, no pas tots encara; tenim unes quantes Lleis, troços de paper només; no tenim encara la realitat de l'Autonomia: la realitat de l'Autonomia que no consisteix pas en engrandir unes funcions *provincials*, que són les úniques que fins ara amb prou feines hem vingut a tenir, sinó que significa la substitució de les funcions de l'Estat per les funcions de la Generalitat de Catalunya, i aquesta autonomia significa la substitució d'aquestes funcions i el proveïment dels cabals necessaris per atendre a aquestes mateixes funcions.

I ens trobem en aquest problema, i per tractar aquest problema, llargament discutit en sessions anteriors d'aquest Parlament, ens hem trobat en què amb tot i comptar amb el màxim de condicions favorables, amb una majoria plena i extraordinària dintre d'aquest Parlament de Catalunya, amb la quasi totalitat de la representació parlamentària de les Corts d'Espanya, amb la representació del vostre Partit al Govern d'Espanya, no vàreu tirar endavant i no es pogué resoldre encara aquest problema definitiu dels traspassos, especialment el problema dels cabals necessaris per a realitzar aquests mateixos traspassos. I ara, amb aquest poder invalidat pel poble de Catalunya, ¿penseu que en la situació actual — Govern de la Generalitat aquí present, Majoria d'Esquerra Republicana que m'escolteu —, penseu que avui teniu l'autoritat necessària per anar a demanar, per anar a tractar amb el Govern de Madrid de la resolució d'aquests problemes transcendents, d'aquests problemes dels quals en depèn absolutament tot el problema de l'autonomia de Catalunya? Penseu, Govern de la Generalitat, amb quina autoritat podeu anar a tractar a Madrid d'aquests problemes. Quan us preguntin: «I vostès, qui són, a qui representen?», ¿us limitareu a dir que vosaltres representeu la Majoria del Parlament de Catalunya? ¿Us creieu que aquests

poders són suficients? ¿Us creieu que amb aquesta autoritat que us doni un vot de confiança que vosaltres mateixos us atorgueu n'hi haurà prou perquè el Govern de Madrid es consideri que tracta amb vosaltres amb l'autoritat, amb el prestigi, amb la força moral indispensable per a la resolució de totes aquestes qüestions? I no ens vingüeu, senyors del Govern de la Generalitat, a demanar-nos a nosaltres — i en dir a nosaltres no puc parlar en nom de ningú més que de la Minoria de Lliga Catalana —, vosaltres podeu demanar-ho a les altres Minories d'aquest Parlament, que disposen en vosaltres una confiança plena per a la prosecució d'aquestes gestions; nosaltres us hauríem de dir: «Si el poble de Catalunya us ha negat la confiança, ¿com voleu que siguem nosaltres els que, passant per damunt de la voluntat del poble de Catalunya, us dispositem una confiança que el poble català ha deixat de tenir en vosaltres? Penseu, Govern de la Generalitat, en la transcendència de la vostra missió, en la gravetat que té qualsevol resolució que pugueu prendre; penseu que els moments per a la causa de Catalunya, els moments que s'acosten, són difícils i greus; penseu que un amor propi ofès no és pas l'element més indispensable i més segur per a poder arribar a la resolució de tots aquests problemes; en tot temps hauríeu hagut de revestir-vos amb l'autoritat necessària, amb els poders que us donessin tots els representants de les forces polítiques de Catalunya. Se us havia dit, en altres sessions d'aquest Parlament, de la necessitat que hi havia que no us emprenguésiu aquesta obra tan important com una obra de Partit, com una obra simplement de l'Esquerra Republicana. Envanits en el triomf, convençuts de què éreu vosaltres els que havíeu portat l'autonomia de Catalunya, no vàreu pensar ni per un moment que, suposant que vosaltres l'haguésiu portada, hi havia el perill de què fos a les vostres mans que l'autonomia es perdés. Però ara ens trobem en aquest moment; ara ens trobem en aquest perill gravíssim: que sigui en les vostres mans, si un amor propi polític us encega, que l'autonomia es perdi. I això vosaltres, sobretot tots aquells d'entre vosaltres del catalanisme dels quals no podem dubtar, no podeu anar a consentir que per una mala entesa qüestió d'amor propi quedin sacrificades les essències del catalanisme polític...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Ni nosaltres tampoc.

El Sr. FRONJOSA: Una altra Solidaritat Catalana!

El Sr. DURAN I VENTOSA: Nosaltres entenem que no hem d'ésser nosaltres els que us indiquem el camí que s'ha de seguir; nosaltres, l'única cosa que hem de fer, és apellar al vostre patriotisme. Nosaltres creiem que si esteu a l'altura del vostre catalanisme, si esteu a l'altura del vostre amor a Catalunya, sabreu trobar en el concurs de qui sigui per a arribar a la realització d'aquest ideal. Nosaltres, no hem de fer ofertes que en aquest moment podrien ésser mal interpretades. Nosaltres, no hem de fer ofertes de cap mena. Nosaltres, tenim com a ofertes a Catalunya l'amor provat que sempre hem portat en la causa santa de l'autonomia política de Catalunya. (*Rumors d'aprovació en la Minoria de Lliga Catalana.*) Nosaltres, sols hem de repetir aquí que avui la direcció de la vida de Catalunya està

en les vostres mans, que el vostre patriotisme es supeditarà a qualsevol ferida d'amor propi a la causa santa de Catalunya, i de l'amor a l'autonomia de Catalunya en depèn tot. ¿Si vosaltres no sabeu comportar-vos com a catalanistes, si vosaltres no sabeu comportar-vos com a vertaders partidaris de l'autonomia de Catalunya, l'assegurareu per quin procediment? El vostre amor a Catalunya és qui us ha d'inspirar. (*Molt bé!, aplaudiments en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. CONSELLER PRIMER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Aquest matí he rebut una carta atentíssima, afectuosa, del senyor Duran i Ventosa preguntant-me que acceptés la interpellació que acaba de desenrotllar o acaba d'iniciar en la sessió d'aquesta tarda. Naturalment, que m'he apressat a comunicar a l'honorable senyor President de la Cambra que no tenia cap inconvenient en acceptar-la avui mateix, i esperava que aquesta interpellació es desenrotllés aproximadament en els termes que acaba de fer-ho el senyor Duran i Ventosa. Ho esperava, perquè amb molta anterioritat a la seva carta jo tenia prou elements de judici per a endevinar, no les intencions, sinó el projecte que hi havia en l'ànim de la Lliga Catalana en virtut dels resultats de les eleccions passades. Per això n'havia tingut prou amb veure com s'expressaven l'endemà passat de les eleccions els òrgans dels seus correligionaris de Madrid *El Debate* i *La Nación*, fent-se ressò d'una maniobra extremadament burda, que apart... (*Rumors i rialles en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: He parlat seriosament, senyor Santaló.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Tan seriosament vaig a parlar-li, senyor Duran i Ventosa, que, precisament, després d'aquestes breus paraules, vaig a dir-li i a anunciar-li una rectificació d'alguns conceptes poc seriosos que ha tingut a bé manifestar en aquesta sessió. Jo deia que no ha estat per a mi una sorpresa l'anunci d'aquesta interpellació, perquè la coneixia amb anterioritat a través de les manifestacions fetes pels òrgans dels seus correligionaris a Madrid, *El Debate* i *La Nación*, precisament, segons unes manifestacions recollides pels seus corresponents a Barcelona i dient que directament procedia aquesta informació dels centres polítics de Lliga Catalana. Dit això, naturalment que jo he dedicat uns moments a pensar sobre com podria interpretar el senyor Duran i Ventosa, portant veu de Lliga Catalana, aquestes conseqüències del resultat de les eleccions de diumenge passat. Però dic, per descartar precisament tot l'anecdòtic, que abans de respondre les diferents manifestacions, no perfectament unitàries del senyor Duran i Ventosa, que considero absolutament necessari descartar una manifestació que ja és en ell una reincidència, i avui desplaçada en absolut de l'objecte de la interpellació, que és aquesta que fa referència a l'autoritat política del Conseller Primer, que li ha fet portar altra vegada al saló el plany de què no estigui present l'honorable senyor President de

la Generalitat de Catalunya. Doncs bé, senyor Duran i Ventosa, no té cap necessitat, en virtut de l'Estatut Interior de Catalunya, votat per aquest Parlament, d'ésser-hi present el Sr. President de la Generalitat de Catalunya, i, en quant a l'autoritat política del Conseller Primer, aquest modest ciutadà que té l'honor de dirigir la paraula al Parlament de Catalunya, no cedeix en aquesta autoritat absolutament a ningú, perquè el dia que no tingués autoritat plena deixaria de seure en aquest lloc i deixaria d'adreçar-se a la Cambra i de contestar precisament a la V. S., no perquè es necessiti molta autoritat, encara que indubtablement se'n necessita, com se'n necessita per a respondre a qüestions i interessos que afecten a tot el poble de Catalunya. (*Molt bé!, en la Majoria.*)

Queda, doncs, dita i manifesta la improcedència de tornar a parlar de termes debatuts en un moment oportú respecte a la presència o absència de l'honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya, i tingui ben present el senyor Duran i Ventosa que mentre al Conseller que té l'honor de parlar a la Cambra no li falti cap autoritat, pot recollir les manifestacions que faci, tal com si les fes o bé a l'honorable senyor President de la Generalitat de Catalunya en un ordre polític, o a una altra de les autoritats, que no sé exactament a qui es referia la V. S., que trobava a manca en el Parlament, en el dia d'avui.

I anem a l'objecte concret de la vostra interpellació. No he vist ben clar encara quines eren les conseqüències polítiques que la V. S. deduïa. No han estat presentades d'una manera absolutament concretes. Tinc gairebé la seguretat que en el fons de la seva consciència hi queden moltes coses a dir, però també confio que abans que s'acabi aquesta interpellació la V. S. les farà present a la Cambra. La V. S. dedueix, en síntesi, que les conseqüències polítiques els resultats electorals a la jornada del dia 19, són, que el Parlament de Catalunya es troba minvat d'autoritat, que el Govern de Catalunya no té l'empenta i la força que tenia abans per la direcció d'una política, i no solament a Catalunya, aquí mateix, sinó en relació als Governos de Madrid. Crec que són aquestes les conseqüències, en síntesi, que la V. S. ha tret. Doncs, bé, jo sintèticament i concretant, sense oblidar allò dels principis bàsics, que això li dirà a la V. S. quina és la seriositat nostra, la lleialtat nostra i la conseqüència nostra, per quant no hi ha cap acte de la nostra vida pública que no respongui honradament al que ens obliguen aquests principis, que al carrer i aquí els tenim sempre presents...

El Sr. TRIES DE BES : Al carrer de Casp ! (*Rialles en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. CONSELLER PRIMER : Aquí, al carrer i a tot arreu. Ho he recollit i arribaré a les manifestacions que interessa al senyor Triès de Bes, que per la forma pejorativa amb què ha volgut qualificar, pot tenir la seguretat que mai no arribarà a merèixer els qualificatius pejoratius que ha merescut la conducta de les VV. SS. en el conjunt de la campanya electoral. (*Molt bé, en la Majoria.*)

(*Entra l'honorable senyor Conseller de Sanitat i Assistència Social.*)

Doncs bé, jo crec que és precis que pensem una mica, no solament en les conseqüències, sinó en l'origen i en el caràcter de la lluita electoral del dia 19. La V. S. sap molt bé que un cop dissoltes les Corts Constituents, el Govern de Madrid va anunciar les eleccions, absolutament de conformitat amb allò que preceptua la Constitució. Catalunya ha anat a aquestes eleccions generals en virtut d'aquestes disposicions del Govern de Madrid. Ha fet exactament el que els altres pobles d'Espanya, i sembla que, lògicament, les conseqüències, si es discutís i es presentés aquesta qüestió amb tota seriositat i amb tota objectivitat, el pla d'aquest debat no s'hauria de moure dels termes que pugui tenir o de les conseqüències que pugui derivar-se en relació als Governos de Madrid. Són unes eleccions generals convocades pel Govern de la República, eleccions generals per a constituir un Parlament de la República, un Parlament que ha de discutir els afers generals de la República, entre els quals, naturalment, n'hi han que afecten a Catalunya; però la V. S., en lloc de pensar i de referir-se a aquestes conseqüències polítiques de cara a Madrid, al Govern i al Parlament, ha subratllat d'una manera especial les conseqüències polítiques que podien derivar-se o que es deriven, a juí de la V. S., per a la vida política de Catalunya. M'és igual; però sí que, en quant al motiu, és a dir, al que va motivar la convocatòria, la finalitat d'aquestes eleccions generals, jo vull dir també, per a no moure'm d'aquest pla que és el lògic, de cara a la finalitat d'aquestes eleccions, jo vull dir, amb tota sinceritat, perquè no crec que siguin moments de dissimular ni el sentiment ni el juí que cada u hagi pogut formar d'aquest resultat, que a nosaltres no ens ha sorprès el resultat general a tota la República, però no ha deixat de contrariar-nos. El resultat electoral no ha deixat de contrariar-nos, i ens ha contrariat, senyor Duran i Ventosa...

Ja sé que la V. S. s'impacienta una mica, precisament perquè jo...

El Sr. DURAN I VENTOSA : No, no; el sento amb molt de gust.

El Sr. CONSELLER PRIMER : ...no responc d'una manera concreta al que la V. S. ha presentat. No ha deixat de contrariar-nos, perquè nosaltres no podíem sospitar, ni podíem pensar de cap manera, que després de l'obra gloriosa feta per les Constituents en ordre a alliberació, en ordre a emancipació i en ordre a justícia social, no arribés a l'entranya, al fons de la consciència dels ciutadans de la República.

El Sr. FRONJOSA : Sis milions de vots socialistes.

El Sr. CONSELLER PRIMER : També ho tinc present això, senyor Fronjosa.

Un Sr. DIPUTAT : No serà tant.

El Sr. FRONJOSA : Per a vós, que sumeu a l'inrevés.

El Sr. CONSELLER PRIMER : No podíem creure de cap manera, no podíem creure nosaltres, que aquesta obra d'emancipació i de justícia no hagués arribat, torno a dir, al fons de la consciència dels ciutadans, i creiem a la vegada que a més de l'acció positiva d'aquesta obra de les Constituents, el record desastrós dels Governos de la Dictadura haguessin

estat una mena de Jordà que acabés per sempre amb les lluites polítiques d'aquest país, amb els procediments caciquirels de subornament, d'amenaça, de tota mena de procediments innobles, i que, per tant, les eleccions del dia 19 se celebrarien amb la mateixa espontaneïtat i amb la mateixa serenitat que es varen celebrar les del 12 d'abril de l'any 1931.

Però la V. S. sap que això no ha estat així. D'una banda, evidentment que l'experiència mostra que no ha frapat, no ha interessat tant com nosaltres suposàvem, a la consciència del país, l'obra regeneradora de la República. Jo crec que d'això, amb un petit examen de consciència, amb un examen seriós de consciència que es fes, potser en trobaríem els motius, les causes, en aquest estat de misèria espiritual en grans sectors de l'opinió espanyola, deguda a la manca de mitjans que per a la seva formació els varen donar els Governos de la monarquia, i no m'estranya l'actitud que veig que les meves paraules obliguen a prendre al senyor Ventosa i Calvell, perquè tal vegada en senti una mica de remordiment.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: El 12 d'abril hi era jo.

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: Tot un honor!

El Sr. CONSELLER PRIMER: El 12 d'abril les VV. SS. es quedaven a casa seva, si és que no es disposaven precisament a emprendre el camí d'un altre país. (*Rumors d'aprovació en la Majoria.*)

Jo em refereixo a l'actuació precisament de Governos anteriors que van permetre que durant anys i anys hi hagués un 60 per 100 dels ciutadans d'Espanya que no sapiguessin de llegir ni d'escriure, els quals els incapacitava a la vegada per a l'exercici amb una plena consciència dels drets de ciutadans.

El Sr. VALLS I TABERNER: Però fou vàlida per a vosaltres.

El Sr. CONSELLER PRIMER: I al costat, diríem, d'aquesta impotència mental i ciutadana d'alguns sectors de l'opinió espanyola, tampoc no descuïem nosaltres la condició de pobresa econòmica en molts altres sectors que evidentment els posa o fa que estiguin sovint en perill de trobar-se coaccionats a l'hora d'exercir amb plena llibertat els drets que la República ha intentat garantir-los. I juntament amb aquest estat de pobresa mental, de pobresa econòmica, ens hem trobat, i d'aquí ve la contrarietat que jo no vull dissimular, que en lloc d'haver-se desterrat d'aquestes terres aquells procediments indignes de coacció, de suborn, d'amenaça, en tots els sectors, per part dels elements privilegiats, per part de les oligarquies que governaren anys i anys en temps de la monarquia, en lloc d'haver purgat els seus pecats de ciutadania, s'han llançat al carrer en aquestes eleccions emprant els mateixos procediments, mentre els homes liberals i els homes respectuosos amb l'esperit de ciutadania han actuat amb perfecte respecte i tractant d'assegurar la llibertat dels ciutadans a l'hora del sufragi.

El Sr. TRIES DE BES: Com al carrer de Casp.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Això ha fet, juntament amb l'escomesa dels professionals de la religió, que en molts indrets de la Península, en lloc d'un resultat manifestament favorable per a la República, manifestament favorable a la continuació de l'obra de les Constituents, hi hagués una reacció, una reculada, que no diré jo que posi en perill la República, perquè no ho crec, però entre els llocs que s'han salvat evidentment d'aquesta reculada hi ha el país,

hi ha el poble que la V. S. ha subratllat d'una manera insistent, que és el poble de Catalunya. El poble de Catalunya, malgrat haver-se emprat tots aquests procediments que nosaltres creiem desterrats de les pràctiques polítiques, el poble de Catalunya ha ratificat una vegada més amb fermesa la seva fe republicana; i vaig a dir més, la seva fe en Esquerra Republicana de Catalunya. (*Rumors en la Minoria de Lliga Catalana.*)

Jo he examinat, com ho ha fet la V. S., els resultats de la lluita del dia 19, i aquests resultats, en conjunt, donen per a Esquerra Republicana de Catalunya, directora de la política a Catalunya en aquests moments i directora de les relacions entre Catalunya i el Govern de Madrid, una majoria de vots, bo i havent procedit Esquerra Republicana des del Govern amb el respecte més absolut, havent-se limitat en aquestes eleccions a informar per igual a tots els ciutadans i a prendre aquelles mesures que podia prendre per a assegurar la llibertat del sufragi a tot arreu.

El Sr. VALLS I TABERNER: Així els haurem de felicitar.

El Sr. CONSELLER PRIMER: No em preocupa extraordinàriament la felicitació de la V. S., perquè ens seria una mica sospitosa.

(*El senyor Fronjosà pronuncia una frase que no es percep clarament, que provoca la indignació del senyor Tries de Bes, el qual, posat dempeus, li replica. S'origina un viu i apassionat diàleg entre els senyors Fronjosà i Tries de Bes, enmig de forts rumors de la Minoria de Lliga Catalana. La Presidència, enèrgicament, imposa ordre.*)

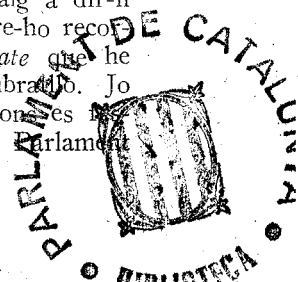
Les VV. SS. portaran al Parlament de la República una majoria de diputats en relació amb Esquerra Republicana de Catalunya, però les VV. SS. no portaran al Parlament de la República una majoria de vots. Dic jo que, recollint d'una manera ben objectiva i ben desapassionada el resultat de les eleccions de diumenge, no solament hi ha una ratificació de la confiança a Esquerra Republicana de Catalunya, sinó que l'encoratja extraordinàriament, perquè hi ha en tots els seus elements la convicció plena que si hagués estat més vigilant a les manobres dels adversaris...

El Sr. DURAN I VENTOSA: Al carrer de Casp.

El Sr. PRESIDENT: (*Dirigint-se al senyor Duran i Ventosa.*) S'ha escoltat a la V. S. amb tota atenció. Li prego no provoqui interrupcions.

El Sr. CONSELLER PRIMER: ...si hagués pensat que aquells que el 12 d'abril del 1931 es quedaren covardement a casa seva, havien de tornar a sortir al carrer emprant les mateixes armes que l'any 23 i en temps de la monarquia, jo asseguro a les VV. SS. que la majoria de Diputats que portaran al Parlament de la República, sense esforç i sense cap manca a les Lleis de la República, aquesta majoria de Diputats, que avui la tenim de vots, seríem nosaltres els que la portariem al Parlament de la República. (*Molt bé!, en la Majoria.*)

I feta ja aquesta manifestació, jo vaig a dir-li el que m'estranya; solament podria creure-ho recordant els articles de A B C i El Debate que he esmentat abans. Li diré per què ho subratllo. Jo m'explico que l'actitud o les manifestacions que sin a A B C en relació a l'autoritat del Parlament

de Catalunya i en relació al Govern de Catalunya, i que es fessin a *La Nación*, com un ressò de la posició de les VV. SS., però, sentir-les avui al Parlament de Catalunya per boca de la V. S., em fa l'efecte d'una manifestació absolutament antipatriòtica, anticatalana, perquè d'un fet polític derivat d'una convocatòria del Govern de Madrid per entendre i atendre interessos generals de la República, derivar-ne unes conseqüències per un Parlament convocat pel Govern de Catalunya, per atendre i per defensar interessos exclusius de Catalunya, no veig que hi hagi precisament aquesta relació. I si hi fos, en virtut dels resultats d'aquesta jornada electoral, jo dic a les VV. SS.: els resultats de les eleccions del dia 19 no minven en res, en absolut, l'autoritat i el prestigi del Parlament de Catalunya. La Majoria del Parlament de Catalunya, no solament té el dret, sinó el deure, de continuar la seva obra legislativa, i, si em fos permès afegir que amb una diferència, diria que aquesta diferència està únicament i exclusivament en accelerar la seva obra i en accentuar-la en ordre a lliberació i emancipació de Catalunya. (*Aplaudiments en la Majoria.*)

Es això. I el que dic de la Majoria, ho dic en ordre al Govern de la Generalitat, perquè el Govern de la Generalitat, per altra banda, si té una relació evidentment immediata amb els estats d'opinió del poble de Catalunya, en el qual ha de recolzar-se, i essent-li aquesta opinió favorable en majoria, no té cap motiu, ni hi ha absolutament res que aconselli un canvi de conducta, un canvi d'orientació, però això és una qüestió que no correspon ara al Conseller Primer precisament dir si és procedent o no, perquè l'alta direcció política de Catalunya i la interpretació de cada moment i les directrius generals de la política, sap perfectament que corresponen a una altra personalitat que no és el Conseller Primer, i també sap la V. S., que té prou atenció i decisió per resoldre en cada moment segons convingui, no a un partit determinat, que no ha procedit mai d'aquesta manera, sinó segons interressi i convingui als interessos de Catalunya. Aquesta autoritat del Govern, que deriva, en efecte, de la confiança de l'opinió i de la confiança que li tingui precisament l'honorable President de la Generalitat, la V. S. ha volgut, podríem dir, minvar-la, fent al·lusions a determinats fets, fent al·lusions d'una manera completament extemporània a situacions — com és de lamentable que això senyor Duran i Ventosa, surti dels llabis de la V. S. — fent fins al·lusió a l'estat social, evidentment no pas satisfactori, de la ciutat de Barcelona.

El Sr. DURAN I VENTOSA: També en tenim nosaltres la culpa potser!

Diversos senyors DIPUTATS de la Majoria: Sí, Sí!

El Sr. CONSELLER PRIMER: Es, el que jo no m'atreviria de cap manera a negar, però encara que no en tinguessin la culpa les VV. SS. ¿és que la V. S. podrà negar-me que no s'havia passat en aquests temps d'irritació i d'exaltació, en aquests temps passionals, s'havia passat a Catalunya cap etapa de tanta tranquil·litat, ni que s'haguessin resolt amb tanta pau conflictes greus, com s'han resolt a Catalunya gràcies a la intel·ligència, a la voluntat i a la fermesa de l'hono-

rable Governador General de Catalunya, en Joan Selves?

El Sr. DURAN I VENTOSA: No en parlem d'això!

El Sr. CONSELLER PRIMER: ¿Es que dubta la V. S. que si els elements del desordre, de pertorbació, no haguessin comptat amb el recolzament, amb l'ajut d'altres elements pertorbadors, grans financers de Catalunya, no s'hauria organitzat el conjunt de conflictes que es va organitzar arreu de Catalunya en vigílies de les eleccions? (*Molt bé! en la Majoria; rumors en la Minoria de Lliga Catalana.*) Això voldria jo precisament que es pensés, perquè encara que no fos, en llançar al Parlament de Catalunya una acusació d'aquesta naturalesa, senyor Duran i Ventosa, no farà creure a ningú que la V. S. parla en nom de l'ordre, sinó que més aviat tota l'opinió sensata de Catalunya pensarà que parla en nom del desordre, en el sentit d'afavorir o de fomentar a aquells que actuen en la nostra ciutat produint un incident darrera l'altre en contra dels interessos del nostre país. (*Rumors en la Minoria de Lliga Catalana.*)

I una altra al·lusió, crec jo tan inoportuna com aquesta que acabo d'esmentar, és la que ha fet la V. S. recordant l'obra realitzada, allò que ha aconseguit la representació d'Esquerra Republicana de Catalunya, en ocasions, amb altres representants digníssims de Catalunya també, prop dels Governos de Madrid en ordre al traspàs de serveis i als mitjans per a la realització de la nostra autonomia. En un altre moment jo vaig plànyer-me que els resultats d'aquestes gestions no haguessin estat més eficients, i deia jo en aquella ocasió que tenia la seguretat complerta que els meus sentiments, els sentiments del Govern, els compartia tota la Cambra; va haver-hi un silenci que em feu creure que tothom hi assentia. Jo em planyia de què no hagués estat més eficient aquesta gestió. Vaig exposar com, malgrat tota la voluntat, quan no depèn d'un mateix la solució d'un problema, s'ha de pensar en les dificultats i els obstacles que poden venir d'una altra banda; però la V. S. ha dit: ¿Què pot passar ara? Jo no responc del que pot passar ara, però si puc respondre d'allò que havia passat abans, abans que l'Esquerra Republicana de Catalunya tingués una majoria al Parlament i tingués intervenció en els Governos de la República, les VV. SS. havien tingut majoria en el Parlament de la Monarquia...

El Sr. SOL: I ara! (*Rumors en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. CONSELLER PRIMER: ...en els Governos de la Monarquia, i l'aconseguit per l'Esquerra Republicana en aquest termini crec que és molt superior a allò que durant els anys d'hegemonia de la vida política en el nostre poble obtingueren les VV. SS. per al nostre país. (*Molt bé! en la Majoria.*)

De manera que — per això ho assenyalava, senyor Duran i Ventosa — em semblava inoportú haver retret precisament els resultats d'aquesta gestió, que amb una mica de patriotisme i deixant el que podia haver-hi d'afany de propaganda política, crec que la posició justa, com a bon català, fóra la de doldre's precisament de que, malgrat dels esforços fets, no

hagin estat més eficaços els resultats a conseqüència dels obstacles trobats en altra banda i que sap perfectament el senyor Duran i Ventosa, com saben tots els senyors Diputats, que no depenen de l'activitat desenrotllada pels representants de Catalunya, prop de Madrid, representants de Catalunya els quals moltes vegades se sumaven companys digníssims de la V. S.

El Sr. SERRA I MORET: Demano per parlar.

El Sr. CONSELLER PRIMER: I no sabem si ens resta algun altre extrem per a contestar. La V. S. ha dit que seria breu i ens ha presentat en esquema quines eren les conseqüències. La V. S. ha afirmat que, en efecte, són aquestes, i jo he respost i he demostrat com ni el Parlament de la República ha perdut en res la seva autoritat, ja que no solament pot sinó que deu, en virtut dels resultats de les eleccions del dia 19, continuar la seva tasca, en tot cas accelerant-la en el possible, ni el Govern de Catalunya té, en virtut d'aquest resultat electoral, per què modificar les direccions de la seva política i molt menys les seves orientacions generals, expressió justa de la doctrina que representa el Partit, la majoria del qual encarna aquest Govern. I res més. (*Aplaudiments en la Majoria.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Serra i Moret.

El Sr. SERRA I MORET: Senyors Diputats: El senyor Duran i Ventosa planteja un debat polític del qual nosaltres no podem estar absents. I l'ha plantejat en una forma realment tímida i dubitativa. Semblava que es guardava per un altre moment atacs de major envergadura i que tenia propòsits que no confessava d'una manera molt explícita; però que volia acomodar i atemperar el seu discurs a una sèrie de circumstàncies que potser no dominava prou. No ens estranya la posició de la Minoria de Lliga Catalana en aquests moments, perquè és una conseqüència de la trajectòria que ha seguit sempre aquest Partit. Lliga Catalana és un Partit sense definició clara. No es vol considerar de dretes ni es vol considerar d'esquerra; no es vol considerar de classe ni defuig el fer moltes vegades manifestacions claríssimes de parcialisme de classe. Planteja les coses d'una manera sempre confusional, àdhuc en els moments presents, com en tota la seva campanya electoral, en tots els moments que l'han precedida. Sempre hem dit que el seu guiatge, les seves normes, són la confusió. I ara vol plantejar un debat polític com a resultat de les eleccions i també el planteja d'una manera confusional. Perquè jo no he pogut extreure de les paraules del senyor Duran i Ventosa quins eren els seus propòsits; si els seus propòsits eren que Esquerra Republicana de Catalunya o la Majoria d'aquest Parlament es donés per vençuda o per derrotada en les eleccions darreres, o que admetés els resultats de les eleccions com una mostra de desconfiança del poble, o que, senzillament, era una admonició del poble perquè, respectant-se els seus poders, rectifiqués les seves normes de conducta. El senyor Duran i Ventosa no ens ho ha dit clar; i el senyor Conseller Primer ha donat la seva interpretació del resultat de les eleccions en un sentit afirmatiu de la política que desenrotlla aquest Govern. I ha dit que li semblava a ell el resultat com una ratificació de poders, i que si alguna derivació havia de treure, era que s'havia d'accentuar la

política que havia seguit l'Esquerra Republicana des del Govern, accelerant el seu rumb i ratificant-se en tot en la política seguida fins ara.

Nosaltres, naturalment, tenim el nostre punt de mira particular i convé que l'exposem. Les eleccions del dia 19 poden tenir un sens fi d'interpretacions.

Qualsevol que vulgui seguir la història del nostre país — i en dir el «nostre país», en aquests instants, tractant-se d'un problema d'ordre general, hem de parlar d'Espanya —, qualsevol, repeteixo, que vulgui seguir la història d'Espanya contemporània que tots coneixem, haurà d'admetre que el resultat de les eleccions del dia 19 no és una sorpresa per a ningú. Més aviat podríem dir que la sorpresa fou el resultat de les eleccions del dia 12 d'abril del 1931.

No voldria ésser dur en qualificar el poble espanyol, perquè el poble espanyol no té la culpa de la seva desgràcia. El poble espanyol, tots sabem en quina categoria hem de classificar-lo i el que hauríem de fer és tenir-li pietat, i des de qualsevol punt de mira que ens colloquem, tots nosaltres, absolutament tots, hauríem de fer un esforç per elevar-lo i perquè pogués donar resultats diferents als que acaba de donar quan expressés la seva voluntat. Perquè jo no he d'amagar, i he seguit bastant d'aprop tot el procés de la política des de la proclamació de la República, ho he observat amb pena que moltes vegades es cometien equivocacions, que algunes vegades es vascillava, que altres vegades, quan s'arribava a la resolució, no s'encertava, i que moltes altres, havent arribat a resolucions, aleshores s'eternitzava l'execució d'allò que s'havia acordat resoldre o posar en pràctica o en marxa.

És impossible parlar del resultat d'aquestes eleccions sense referir-se a problemes generals d'Espanya; i encara que no sigui de la nostra incumbència el resoldre'ls, hem de fer-hi referència, perquè de tots aquests problemes s'han derivat causes. De la política que s'ha seguit n'han sorgit conseqüències; i les conseqüències, ara, en apreciar-les, no podem deixar de compte la política general del nostre país, perquè en realitat les conseqüències no són més que el resultat d'aquesta política general d'Espanya.

Tenim, doncs, que el resultat de les eleccions del dia 19 ens ha estat advers. Per quines causes? Els senyors representants de Lliga Catalana ens diran que perquè s'ha amenaçat la propietat, perquè s'ha perseguit l'Església, perquè s'han dictat Lleis que perjudicaven els interessos generals del país, perquè en l'ordre de la legislació social s'ha anat massa enllà. Per aquestes causes i fins per altres, segons ells, la reacció popular s'ha manifestat en contra d'aquesta obra legislativa i en contra de les normes de govern seguides durant els dos anys i mig de República.

L'apreciació nostra es completament diferent. Nosaltres creiem que el poble no s'ha desvetllat perquè no ha trobat la realització dels seus ideals en aquests dos anys i mig de República; perquè les poques realitzacions que se li han ofert han estat tan minses, tan insegures i tan precàries, que no han pogut posar fe ni confiança, i, per consegüent, el poble, més o menys decebut, ha perdut aquella adhesió i aquell entusiasme que en un començament havia posat en els Governos d'es-

guerra. Creiem que els resultats, si nosaltres haguessim d'analitzar-los, s'acostarien més en les seves conseqüències a les nostres conclusions que no a les dels elements conservadors. Però, nosaltres, encara que siguin unes eleccions d'ordre general, encara que nosaltres haguem d'examinar el panorama espanyol en els seus resultats en aquestes eleccions, aquí hem de concretar-nos als problemes de Catalunya i a les conseqüències que per Catalunya puguin tenir aquestes eleccions.

Es clar que no vivim aïllats i que quan va una onada cap a una banda o cap a una altra, sempre que es facin eleccions generals, aquesta onada repercutirà a Catalunya, no solament per la Llei dels vasos comunicants, sinó perquè és perfectament explicable que mentre no hi hagi fronteres polítiques entre Catalunya i la resta d'Espanya, el moviment general d'Espanya d'una manera o d'una altra haurà de reflectar-se a Catalunya. Però jo desitjaria preguntar als senyors de Lliga Catalana i desitjaria que, ja que ells han plantejat el debat, volguessin respondre d'una manera concreta el que l'opinió demana d'ells. ¿Es que ells, en apreciar els resultats més o menys favorables per ells obtinguts a Catalunya, es despreuen per complet i en absolut dels resultats obtinguts a la resta d'Espanya? ¿Es que ells mantenen alguna solidaritat amb aquells que han produït els resultats a la resta d'Espanya? ¿Es que hi han llaços de simpatia o llaços de partit o bé compromisos polítics o relacions d'algun ordre íntim i cordial entre els que ens han derrotat a nosaltres, d'una manera particular a Catalunya i en la resta d'Espanya, i aquests senyors que estan al Parlament de Catalunya manifestant-se catalanistes i amb un ideal català favorable a l'Estatut i a les llibertats de Catalunya? Perquè si ells es solidaritzen amb tots els de la resta d'Espanya que abans de triomfar a les eleccions i després d'haver triomfat manifesten la seva adversió contra Catalunya i el seu Estatut i aixequen com a bandera i com a signe de propaganda, i de propaganda eficaç de captació de voluntats — a la resta d'Espanya —, l'odi a l'Estatut de Catalunya i l'anul·lació de les llibertats de Catalunya, llavors no sé fins a quin punt nosaltres podem considerar com els senyors de Lliga Catalana són catalanistes o amics de les llibertats de Catalunya. (*Molt bé, molt bé!, en la Majoria i Minoria socialista.*)

D'una banda, això; per l'altra hi ha un altre problema també d'ordre general, perquè és d'ordre ètic. En temps passats, quan a Catalunya hi havia molt poc sentit de ciutadania, Lliga Catalana o, en aquell temps, Lliga Regionalista, representava una avançada en el sentit de la proclamació dels drets democràtics i de la seva defensa. S'anava a les lluites electorals amb les armes pròpies d'aquella època, però la incorporació de les masses populars a les lluites electorals va anar purificant a Catalunya l'exercici del dret del sufragi i ja no es necessitaven maniobres per a convèncer el poble. Es podia anar d'una manera directa i oberta a parlar-li d'ideals i de principis, i els vots i els sufragis es captaven d'una manera civilitzada i moderna, com es fa a tots els països que s'estimen. Nosaltres, tots, teníem el dret de creure que Catalunya havia entrat en una

etapa de civilització superior, majorment després d'haver vist dues o tres eleccions, en les quals el poble havia pogut manifestar-se lliurement. Si hi havien hagut algunes coaccions, eren tan amagades i tan dissimulades que nosaltres no les havíem percebut o voluntàriament s'havien ignorat perquè no tenien importància. Però en unes eleccions preparades amb mesos i mesos d'anticipació, en unes eleccions en que s'han adoptat tots els recursos vils per a sostreure al poble la manifestació de la seva voluntat, i que, naturalment, com a reacció s'han produït al carrer alguns fets lamentables, però que en realitat aquests fets estaven sobrerament justificats...

El Sr. TRIES DE BES: Fent trencar les urnes de Calella.

El Sr. SERRA I MORET: ... per procediments que continuament, durant mesos i mesos, s'havien seguit de persona en persona coaccionant-les, valent-se de tots els mitjans que nosaltres, per omissió — i aquest és el nostre pecat — havíem respectat a les seves mans, si després d'això uns senyors poden venir aquí amb un resultat que encara no és una victòria, a exigir per virtut d'aquest resultat que nosaltres, o vosaltres (*Assenyala la Majoria.*) ...

El Sr. VALLS I TABERNER: Sou iguals.

El Sr. SERRA I MORET: ... canvieu la vostra política, llavors no sé pas de quina manera ens podem entendre, perquè jo desitjaria solament que els senyors de Lliga Catalana adoptessin procediments normals, res més que procediments normals, emprats a gairebé tots els països civilitzats, i diguessin al poble que es manifestés lliurement, i llavors veuríem quin resultat obtindrien per tot arreu, perquè on s'hagin comès equivocacions, i aquestes en l'ordre general si se n'han comès algunes, ja reaccionaria el poble i donaria aquelles lliçons i aquelles admonicions als dirigents per tal que les entenguessin clarament...

El Sr. VALLS I TABERNER: Però no les entenen, es veu.

El Sr. SERRA I MORET: Però no podeu venir aquí, vosaltres, amb cap autoritat, a demanar rectificacions a ningú, perquè els únics que tenim dret a demanar-les som nosaltres, i us les demanem perquè volgheu viure en un país civilitzat i volgheu respectar les llibertats. (*Molt bé! i aplaudiments en la Majoria.*)

Això és tan evident, que sou vosaltres els que primer ho sabeu, perquè abans que nosaltres poguéssim constatar les vostres maniobres, vosaltres ja sabíeu aproximadament el resultat que aquestes maniobres podien donar. Però aquest mateix resultat no ha estat tan favorable com vosaltres esperàveu. Teníeu dret a esperar més. Teníeu dret a creure que les nostres equivocacions, que les equivocacions dels governants, i ajudats amb les vostres maniobres i amb les vostres manipulacions, acabaríeu amb el predomini de la gent d'esquerra a Catalunya, i us haveu equivocat. Perquè el resultat no ha estat com esperàveu vosaltres, sinó que la majoria de vots emesos, de vots computats, ha resultat encara a favor dels Partits d'esquerra.

El Sr. TRIES DE BES: El senyor Companys.

Un senyor DIPUTAT: I a tot arreu. (*Forts rumors als escons de la Majoria.*)

El Sr. PRESIDENT: Ordre, senyors Diputats. Segueixi el senyor Serra i Moret.

El Sr. SERRA I MORET: Però sobretot a Barcelona, els resultats que ha obtingut la Lliga Catalana hauran d'ésser més per a callats que no pas per ésser exposats com una victòria. No solament resulta l'anomalia i l'estranyesa que els que surten per minoria surten amb més vots que els de Lliga Catalana, sinó que a més vosaltres sabeu com s'han captat els vots a la ciutat de Barcelona: que des del fons de les cavernes — per dir-ho en un terme que és una mica de moda — fins a tota la població — que no sé com qualificar-la — del districte quint, us ha vingut a donar aquesta victòria passatgera, aquesta victòria comprada, aquesta falsificació de la voluntat del poble de Barcelona. (*Molt bé!, en la Majoria i Minoria socialista.*)

Un Sr. DIPUTAT: Les monges.

Un altre Sr. DIPUTAT: I les minyones de servei.

El Sr. DURAN I VENTOSA: No digueu mal de les minyones, ara. (*Rialles.*)

El Sr. PRESIDENT: Segueixi el senyor Serra i Moret i abstinguin-se, a les tribunes, de fer comentaris.

El Sr. SERRA I MORET: Anem, doncs, a examinar les conclusions. No sé en realitat i d'una manera concreta què és el que pretenia el senyor Duran i Ventosa en nom de Lliga Catalana; només hem entès d'una manera clara la resposta que ha donat el senyor Conseller Primer a les manifestacions del senyor Duran i Ventosa, i ens plau de dir que nosaltres estem d'acord en interpretar el fet del diumenge dia 19 en el sentit que el Govern de la Generalitat de Catalunya, si alguna modificació o rectificació ha de fer en els seus procediments de Govern, ha d'ésser la d'accelerar l'obra legislativa que té plantejada i al mateix temps la d'accentuar el sentit d'Esquerra del seu govern per a donar-li una expressió, que és l'expressió que el poble va voler donar el dia 19 i que, a pesar de les cohibicions i a pesar de tots els atropells de què fou víctima, va aconseguir donar, perquè aquest és el resultat de les eleccions a Catalunya.

I amb respecte a Espanya? Nosaltres voldríem, naturalment, que tot Govern, fos el que fos, deixant de banda la nostra ideologia política i social, que tot Govern que hi hagués aquí pogués sentar-s'hi amb prou autoritat per a tractar, en nom de Catalunya, tots aquells problemes que a Catalunya interessin, amb respecte al traspàs de serveis i a l'aplicació completa de l'Estatut que vàrem votar les Corts Constituents, i no regatejaríem autoritat a cap Govern que es proposés aquesta missió; no voldríem fer el que han fet els senyors de Lliga Catalana: que li han regatejat en tot moment i que s'ha entretingut durant mesos i mesos en denigrar totes les persones del Govern de Catalunya, amb una tasca baixíssima, amb una tasca vil que de cap manera podia servir els interessos de Catalunya. (*Molt bé, en la Majoria.*) Però tinguem en compte que no solament és una conveniència d'ordre general teòric, sinó que és una conveniència per als moments actuals; perquè suposem que els termes es canviessin i que en aquest Parlament hi pogués haver una majoria de Lliga Catalana i un Govern de Lliga Catalana, i m'agradaria i em plauria de veure — encara que seria molt dolorós l'haver-ho d'experimentar —, a veure què acon-

seguirien d'aquests senyors amics — suposem que ho són — que tenen a l'altra banda de les fronteres catalanes i que són els que han col·laborat amb ells en aquesta victòria de dretes que hi ha hagut a tot arreu d'Espanya; em plauria molt veure quins resultats obtindria, quins resultats pràctics podrien obtenir per Catalunya. I aquí em sembla que cal posar-hi uns termes de reflexió, que no per ésser dits per mi ha de tenir menys valor.

Nosaltres, apart de totes les nostres particulars ideologies, hem de tenir prou claredat de visió per a examinar el procés històric que tots nosaltres hem viscut. Sabem, per experiència dolorosa, que en temps de la monarquia era impossible esperar que Catalunya pogués obtenir ni una autonomia petita ni gran, que pogués obtenir cap mica de llibertat, que pogués tenir ni esperances de poder-la defensar lliurement. Sabem també per experiència — perquè nosaltres ho hem viscut, i això no ens ho pot negar ningú — que les dretes espanyoles han estat sempre, en tots moments, amb una conseqüència, amb una conseqüència tan evident com volgueu, contràries a tot el que representés Autonomia i Estatut. I si l'Estatut de Catalunya va ésser possible perquè va haver-hi un canvi de règim, i si l'Estatut de Catalunya ha estat més o menys desenvolupat perquè hem tingut en la governació del país homes d'Esquerra, governants favorables a les nostres idealitats catalanes, que han afavorit i que han ajudat a l'aplicació d'aquest Estatut i al seu desenvolupament; si tot això és innegable, si tot això és més que evident, si tots ho hem viscut i si tots ho hem sofert, ¿com pot ésser que hi hagi ningú que dient-se catalanista — i no necessità dir-se catalanista — que dient-se català, pugui propugnar per solucions de dretes, que sabem per endavant, sense cap mena de dubtes, que són enemigues de Catalunya i que seran enemigues resoltes i inexorables de les nostres llibertats? Nosaltres, des d'aquí, tenim molts problemes a resoldre, però no ignorem que aquest és el principal i el cabdal de tots. Nosaltres hem de sortir d'aquest Parlament tenint tota l'autonomia que venia promulgada i creada per l'Estatut de Catalunya; i no crec — i vosaltres (*adreçant-se a la Minoria de Lliga Catalana*) participeu íntimament del meu pensament — no crec que amb solucions de dreta nosaltres poguem tenir l'esperança d'obtenir-la. I, aleshores ¿per què veniu a regatejar l'autoritat a ningú, a ningú que pugui defensar obertament aquest Estatut i aquestes llibertats i, a més, a aquells que tenen l'autoritat d'haver-la conseguit i haver ajudat a què es produís una solució favorable a què això es pogués aconseguir? ¿Es que vosaltres no recordeu que no heu votat la Constitució de la República Espanyola i que, per consegüent, heu manifestat obertament que d'una manera sincera, d'una manera ostensible, no ereu partidaris de les solucions que nosaltres propugnàvem i que havien fet possible el que nosaltres obtinguéssim un mínim de llibertat i un mínim d'Estatut? ¿Es que vosaltres no recordeu també que no heu votat l'Estatut Interior de Catalunya, en el qual, dintre d'un vas, d'una àmfora de llibertats, nosaltres li donàvem manifestacions de sentit modern i avençat, en les quals vosaltres no combregàveu — cosa que se us

ha de respectar —, però que amb reserves limitadíssimes havíeu d'haver acceptat perquè allò representava el principi, el gèrmèn, de les nostres llibertats i del seu desenrotllament? Si vosaltres recordeu tota la vostra actuació i recordeu l'actuació nostra, que davant de Catalunya i per Catalunya té infinitament més mèrit, té infinitament més executòria, té infinitament més títols per a poguer dir a tots els catalans que ningú com nosaltres d'una manera eficient no l'hem servit, que ningú com nosaltres no ha tingut l'encert en les solucions que havien de preparar l'adveniment d'aquest Estatut; aleshores, ¿per què veniu a regatejar l'autoritat de ningú, si vosaltres hauríeu de confessar-vos per endavant derrotats, si vosaltres sabeu que no trobareu col·laboració allà, si no és per solucions contràries als anhels del poble i si no és per solucions contràries als anhels de Catalunya? (*Molt bé!, en la Majoria.*) Jo crec que el problema és prou greu perquè vosaltres deposeu la vostra passió; al cap d'avall, no sou homes de grans conviccions — permeteu-me que ho digui — ...

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Vosaltres sí!

El Sr. SERRA I MORET: En realitat, és això; vosaltres no sou homes de grans conviccions. Adopteu una posició crítica; sabeu aprofitar-vos de qualsevol ressort, de qualsevol equivocació o de qualsevol truc; però vosaltres no teniu conviccions per als problemes que es plantegen en la vida; sou una gent conservadora que no us atreviu a dir-vos conservadors, sou una gent dretista que no us atreviu a dir-vos dretistes i que no teniu mai un programa definitiu i que només aneu a totes les corporacions públiques a intervenir-hi en forma negativa, de crítica i gairebé sempre pertorbadora. (*Molt bé!, en la Majoria i Minoria socialista.*)

Cal, doncs, dir que en aquests moments en què es planteja per a tot Espanya i d'una manera particular per a Catalunya un problema de molt profunda gravetat, vosaltres hauríeu de rectificar, no nosaltres, sinó vosaltres, hauríeu de rectificar la vostra conducta, i no he de fer cap apellació al vostre patriotisme, en el qual no crec gaire, sinó, senzillament, al vostre sentit de conservació, que amb aquest sí que hi crec, perquè adoptéssiu una altra posició i us poséssiu davant d'aquest problema, no en una situació expectant, sinó en una situació de recolzament a tots aquells que poden defensar obertament, clarament i a voltes heroicament, els interessos de Catalunya. (*Molt bé!, i aplaudiments en la Majoria i Minoria d'Unió Socialista de Catalunya.*)

El Sr. LLUHÍ: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Lluhi.

El Sr. LLUHÍ: Senyors Diputats: En nom de la Minoria Nacionalista Republicana d'Esquerra, em crec en el deure de fer unes brevíssimes manifestacions en el debat que ha plantejat el senyor Duran i Ventosa amb la seva interpellació. El problema que el senyor Duran i Ventosa planteja es refereix a les conseqüències que en ordre, naturalment, al Govern de Catalunya, perquè estem al Parlament de Catalunya, han de tenir les eleccions passades. I profunditzant el senyor Duran i Ventosa una mica més,

parla de l'autoritat que pugui tenir el Govern i, evidentment, també vol dir fins a cert punt el Parlament, perquè el Govern es recolza en una majoria parlamentària, davant de Catalunya i davant d'Espanya.

He de manifestar que, després d'aquesta exposició feta pel senyor Duran i Ventosa, esperava amb curiositat saber la solució que hi hauria donat, però en aquest aspecte del seu discurs, el representant de Lliga Catalana, no ha estat, a judici meu, afortunat ni clar, i tots els Diputats encara estem pendents de quin és l'íntim pensament de Lliga Catalana respecte a la solució que hauria de tenir el problema que el senyor Duran i Ventosa ha plantejat. Abans d'entrar una mica en el fons de la qüestió, m'he de referir, per a lamentar-nos en nom d'aquesta Minoria, als fets ocorreguts dimarts de la setmana passada al carrer de Casp; però he d'advertir als senyors de Lliga Catalana que no és des dels seus bancs des d'on poden sortir veus autoritzades moralment per a fer acusacions de cap mena, quan es tracta de fer respectar la voluntat democràtica del sufragi, que no tenen autoritat moral en la seva història política a Catalunya per a aixecar-se a parlar, sobretot, de coses mal fetes en qüestions de sufragi. En primer terme, per a concretar-ho, em vull referir a un immoralitat absoluta comesa per vosaltres, per alguns homes del vostre Partit, que jo no sé que hagin estat sancionats, quan el pacte de Sans, i em vull referir a la immoralitat que representa en si mateix, perquè no té justificació ideològica de cap mena, la vostra maniobra per a obtenir el *quòrum* en les eleccions passades. Des del punt de vista moral, no té cap justificació, absolutament cap; davant d'una moral estricta, de la rectitud i de la ideologia, no té defensa la vostra maniobra electoral, que, en definitiva, no deixa d'ésser una altra maniobra electoral, com la que es va fer al carrer de Casp, que lamento que es produís i sobretot perquè en aquests fets hi intervingué una persona revestida d'autoritat del Govern de Catalunya. Us he de dir i repetir, en nom d'aquesta Minoria, que no teniu autoritat per a aixecar aquesta bandera d'honestetat política en el Parlament de Catalunya.

En el problema del resultat de les eleccions i de les conseqüències polítiques que ha de tenir, nosaltres hem de dir que resultats i conseqüències decisives, en aquests moments, no creiem que n'hagin de tenir cap. En primer terme, perquè els resultats tampoc no són decisius, i en segon terme, perquè es tracta d'unes eleccions a les Corts d'Espanya, i la més elemental rectitud autonomista obliga a considerar que el poble de Catalunya podia enjudiciar el vot, havia d'enjudiciar, en votar, el problema del sentit general que s'havia de donar a la política general de la República; que aquesta era la seva funció especial en el moment del sufragi; però no es referia, en aquell moment, a l'exercici i forma de govern aquí, a Catalunya, perquè no podem nosaltres, ni ara ni mai, ni quan els resultats fossin a l'inrevés, treure conseqüències polítiques decisives d'eleccions que a Catalunya se celebren per a les Corts generals de la República, en quant faci referència a la política interior de Catalunya, perquè això seria entrar en un confusionalisme perillós, com es veure quan entri a examinar el que he considerat més equivocat del punt de vista del senyor Duran i Ventosa. El senyor Duran i Ventosa considera que una de les conseqüències polítiques que s'han de deduir d'aquestes eleccions, fa referència a

l'autoritat que pugui tenir el Govern de Catalunya en les seves relacions amb el Govern de Madrid per a acabar de tractar els problemes derivats de l'aplicació de l'autonomia. Això és molt greu, això és gravíssim des del punt de vista autonomista, i he de dir que solament una passió política momentània ha pogut fer que de llavis d'homes que es diuen catalanistes — jo vull creure que són autonomistes —, d'homes de Lliga Catalana, sortissin manifestacions contràries a tot esperit autonomista i contràries a una recta interpretació de la política catalana del futur, perquè mentre a Catalunya hi hagi un Govern legítim, recolzat per una majoria parlamentària, aquest Govern tots els catalans el considerarem sobrerament autoritzat per a tractar els problemes d'autonomia que puguin estar pendents amb el Govern de Madrid. ¿Com és possible considerar des del Parlament de Catalunya, donant aquesta arma als futurs Governos de Madrid que poden ésser contraris a l'autonomia; com és possible considerar que es pot fer a un Govern de Catalunya per part d'un Govern de Madrid l'argument: «vosaltres no representeu el poble de Catalunya». A sant de què? És que aquest argument que poden fer a Madrid amb finalitats anticatalanistes i antiautonomistes — mai no ho serà amb finalitats d'afavorir-nos —, aquest argument no pot sortir dels bancs del Parlament de Catalunya! En cap cas, això! Tot Govern de Catalunya, siguin quines siguin les nostres lluites, sigui quina sigui l'autoritat moral que tingui dintre de Catalunya, en l'aspecte polític, tot Govern de Catalunya, en el moment que tracti problemes d'autonomia amb els Governos d'Espanya, té la màxima autoritat, perquè representa tots els catalans; està sobrerament autoritzat per això. I els vostres electors, en elegir-vos a vosaltres, no podien haver pensat que treien autoritat moral al Govern de Catalunya en els seus tractes o lluites amb el Govern d'Espanya. (*Molt bé!, en la Majoria i diversos escons de Minories.*)

El Sr. VALLS I TABERNER: El primer que ha de fer és merèixer la confiança.

El Sr. LLUHÍ: El problema és important i val la pena que l'escatim bé. El problema és molt important, perquè nosaltres ens hem de situar en aquesta qüestió de la mateixa manera, exactament igual, com es situen tots els pobles del món en circumstàncies semblants. ¿A sant de què, per exemple, un Govern del senyor Azaña, que per vosaltres i totes les dretes d'Espanya era un Govern enemic, si s'hagués trobat amb un conflicte internacional amb França l'hauríeu considerat vosaltres, o uns espanyols determinats, poc autoritzat per tractar?

El Sr. VALLS I TABERNER: No plantegi les coses en forma internacional.

El Sr. LLUHÍ: És igual, és exactament igual.

El Sr. FARRERES I DURAN: Que demani la paraula, si vol parlar. (*Dirigint-se al senyor Valls i Taberner. Rumors.*)

El Sr. PRESIDENT: Ordre, senyors Diputats. Senyor Valls, li prego que no reiteri les seves interrupcions.

El Sr. VALLS I TABERNER: No les reiterem, senyor President.

El Sr. LLUHÍ: Jo comprenc que per finalitats polítiques es vulguin deduir conseqüències en ordre a la política interior de Catalunya; no ho trobo molt justificat donat el cas de què són unes

eleccions de caràcter general, i, per tant, l'elector no veia com a primer terme la política catalana. Ah! Però d'això a creure que d'aquestes eleccions se'n poden deduir conseqüències perquè aquí a Catalunya ara hi hagi d'haver un Govern que agradi a Madrid, un Govern que es consideri més autoritzat a Madrid! Quin serà el Govern més autoritzat? ¿Es que el Govern de la Generalitat, sigui el que sigui — el dia que el tingueu vosaltres, igual — quan tracti en les seves relacions amb Madrid de qüestions que afectin a l'autonomia, no serà el Govern de tot Catalunya? ¿O és que el vostre autonomisme no té unes fondes arrels en la vostra ideologia i en la vostra consciència?

Jo he cregut, per això, que plantejava un problema perillós, molt perillós, el senyor Duran i Ventosa, i vull, en nom de la meua Minoria, sentar el que jo considero bona teoria i doctrina autonomista, o sigui, que qualsevol que sigui el Govern de la Generalitat en els seus tractes amb els Governos d'Espanya en quant faci referència a tractar els problemes de relacions autonomistes, estatutàries, de defensa dels interessos d'aquí, estarà sempre assistit per tots els catalans. I aquesta teoria, que jo no considero que sigui cap cosa extraordinària, per a la qual em sembla que es necessita un mínim de sentit comú nacionalista i autonomista, aquesta Minoria l'ha de mantenir. Si anéssim contra aquesta teoria, aniríem socavant els fonaments de tota la nostra autonomia i ens trobaríem aleshores a mercès del joc polític que se'ns pogués moure des de la resta d'Espanya, cosa que hem d'elludir per una raó de sobirania.

Ara bé, en quant al problema general, brevíssimes afirmacions. Considerem que la República i l'autonomia passen, com a conseqüència de les eleccions de la República, per un moment delicat; més, per un moment de perill. Tinc la convicció, que no vull sustentar des d'un punt de vista polèmic, però, tinc aquesta convicció amb fermesa, que per molts anys la sort de l'autonomia de Catalunya anirà lligada amb el sentit esquerrista de la República. En una República de dretes, jo no hi crec a Espanya. Si la República es converteix en de dretes, caurà la República. Però a més, una República de dretes tirarà a terra l'autonomia catalana. I encara diré més, perquè això té dos aspectes: no solament crec que una República de dretes a Espanya, que, per exemple, manifestés el seu dretisme tirant a terra la reforma agrària, tiraria a terra també l'autonomia de Catalunya — perquè és una República aleshores que no es pot aguantar més que amb la força i, per tant, es contrària a tot règim de llibertat, com és l'autonomia dels pobles —, sinó que els catalans, per molts anys, tenim el deure patriòtic, fent una bona política nacional, d'ésser els paladins més esforçats de les reivindicacions obtingudes per les esquerres espanyoles, i que Catalunya, al mateix temps que defensar l'autonomia i pensant que defensa l'autonomia, ha de sortir defensora acèrrima, decidida, compacta, de la reforma agrària, de la legislació social, de totes les Lleis avençades de la República, perquè són sorts que van juntes. Tant de bo que m'equivoqui, però ja us dic que les eleccions des del punt de vista polític les considero perilloses per a la República. Aquest perill, aquesta situació delicada

perquè passa la República, que repercuteix, a judici meu, en l'autonomia de Catalunya, obliga també, crec, al Govern de la Generalitat, a fer una política de gran serietat que acabi d'una vegada amb equívocs que s'han manifestat en diversos sentits. Crec, repeteixo, que convé a Catalunya i convé a la República, que per part del Govern de la Generalitat es faci una política de gran serietat. Ara bé, també amb aquesta opinió nostra de situació delicada, de situació de perill, hi volem fer una afirmació. Creiem nosaltres, tenim la fe ferma i viva, de què tota la defensa de Catalunya, tota la defensa de la nostra autonomia, el baluart ha d'ésser el Parlament, i per això, convençuts de què el Parlament de Catalunya ha d'ésser el veritable baluart de defensa de les llibertats conquerides, invitem al Govern a què faci la declaració de què no solament en el seu període normal ha de continuar obert el Parlament, sinó que en qualsevol moment en què ell cregués que hi ha una ombra de perill en l'horitzó per a Catalunya, l'obri immediatament. Nosaltres, des d'aquest lloc, hi col·laborarem en la defensa, perquè estem convençuts de què el Parlament de Catalunya és el baluart... (*Aplaudiments en tota la Cambra, llevat en la Minoria de Lliga Catalana, que no permeten sentir el final de la frase.*)

El Sr. LLORET : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Lloret.

El Sr. LLORET : Senyors Diputats : Mancaria a un deure si en aquests moments, que crec patriòtics, no dirigís unes paraules, no intervingués breument, en aquest debat promogut per la intervenció del company senyor Duran i Ventosa. Efectivament, les eleccions han tingut una transcendència, crec que tindran una transcendència més fora de Catalunya que a Catalunya. Ha afermat Catalunya el seu sentit democràtic republicà i esquerrà. Siguin les que vulguin les combinacions, els fets i les anècdotes a què ha donat lloc l'elecció de la capital de Barcelona, en els pobles, a les comarques de tota Catalunya, la manifestació democràtica republicana i esquerrista és ben palesa. I aquesta opinió, aquestes forces han anat juntes o separades a la lluita únicament i exclusivament amb aquells elements amb els que dignament, decorosament, m'atreviria a dir que decentment, podia comptar-se. Però hem vist, en canvi, que Lliga Catalana, per a guanyar unes eleccions, per a obtenir uns sufragis, per a arrabassar la voluntat del poble, ha llençat caps, ha sostingut tàctiques i ha fet pactes amb gent, representació genuïna de l'antic anticatalanisme i de la Dictadura.

Jo he vist amb dolor, com en un poble de les nostres comarques tarragonines, al poble de Montblanc, es cremava una bandera catalana, però he vist amb un dolor més profund encara com en aquell poble i com en tota la circumscripció de Tarragona la bandera catalana s'aliava amb els representants de la dictadura de Primo de Rivera. Aquest és l'aspecte general de l'elecció.

Hi ha un altre aspecte, que és el que acaba d'exposar aquí, en nom de la seva Minoria, el company senyor Lluhi i Vallescà. Jo no he de recordar aquí més que una cosa. Que els nostres

Diputats, els Diputats d'Acció Catalana, votaren la Constitució, foren un dels suports de la Constitució, i que aquest modest membre d'Acció Catalana, en el Parlament Català, va votar i va sostenir també amb el seu vot la Constitució Interior de Catalunya. Doncs bé, aquesta és la nostra directriu ; hem sostingut la Constitució d'Espanya i, per tant, serem fidels als principis republicans que informen la Constitució espanyola, per virtut dels quals ha pogut assolir-se l'autonomia de Catalunya, i hem també sostingut i votat l'Estatut Interior de Catalunya, i això vol dir que també en tot moment serem fidels a les conviccions nacionalistes i catalanistes que ens han portat a aquests escons.

Jo no crec que avui sigui possible, com insinuava el senyor Duran i Ventosa, que es dissolgui el Parlament de Catalunya.

El Sr. DURAN I VENTOSA : Jo no he dit res d'això !

El Sr. LLORET : Ho insinuava, dic, i no he dit que ho afirmava. Ho insinuava precisament en manifestar que no volien ells assumir la responsabilitat del Govern, ni la sol·licitaven ; i, naturalment, per assumir-la i per sol·licitar-la es necessitaria que estigués recolzada en les forces que li poguessin donar suport. Jo crec que es referia la V. S. a què no és de cap manera convenient — crec que no ho és — que vingui un canvi en la constitució del Parlament de Catalunya. Crec que aquest Parlament ha d'actuar, i ha d'actuar seriosament, fermament, potser mirant un xic menys la política petita i endinsant-se en les coses fonamentals de Catalunya, preparant millor la tasca, no donant-li un to partidista, per arribar a la consecució que en cap moment pugui mancar un sol element d'aquesta Cambra que no li doni suport davant de la qüestió fonamental de l'autonomia de Catalunya. Jo crec que hem de donar en tot moment la màxima autoritat i la màxima força al nostre Govern nacional per a tractar totes aquelles matèries que estiguin pendents de la resolució del Govern de Madrid, i que han d'ésser les que han de portar en darrer terme la consecució efectiva de l'autonomia de Catalunya.

Per això, amb totes les reserves que en els moments en què es plantegin aquí les distintes qüestions que porti el Govern, sobretot en matèria legislativa, pugui fer com a representant d'una Minoria, jo dic al Govern que pot comptar en tot moment amb el suport d'Acció Catalana Republicana. (*Aplaudiments en tota la Cambra, excepte en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. ROMEVA : Demano per parlar.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Romeva.

El Sr. ROMEVA : Senyors Diputats : Hem estat examinant aquí les conseqüències d'un esdeveniment que tindran efectes positius en la vida de Catalunya, independentment de la manera com cada un de nosaltres ho volgüem tractar. Cada un a la seva manera, n'ha tret una lliçó ; però hi ha una consideració que jo voldria fer i que no he descobert que en tots els brillants discursos que aquí s'han pronunciat, hagi aparegut. Hi ha hagut, realment, una manifestació

de voluntat popular, però aquesta manifestació de voluntat popular, innegable, ha estat feta sota un peu forçat, perquè aquesta manifestació tenia els seus carrils predestinats per tota una política que s'ha seguit, que en el moment en què era més precisa la unió dels catalans, s'ha esforçat en produir-ne la divisió, i per uns sistemes electorals que pràcticament fan que només siguin aprofitables els resultats de la lluita per a dues posicions que, naturalment, per ésser dues posicions úniques, és a dir, per ésser les dues úniques posicions d'una alternativa, tendeixen a ésser unes posicions extremes. Per això el resultat d'aquesta lluita electoral ha estat el sacrifici de totes aquelles posicions polítiques que representen matisos de pensament, perquè el poble ha estat portat a exterioritzar-se, no en el sentit de la seva adhesió a uns programes o idearis concrets, sinó a dues tendències contraposades, i això jo entenc — no és la primera vegada que ho dic des de que he tingut l'honor de formar part d'aquesta Cambra — que és la política més perjudicial que es podia seguir per a Catalunya.

Ara ens trobem que comencem a tocar-ne els resultats. Hi ha unes dificultats que, tant si les volem reconèixer com no, neixeran del resultat d'aquestes eleccions. Jo no tinc preocupacions en relació a les majors o menors facilitats que pugui obtenir Catalunya dels Governos de Madrid per relació de la filiació política de la tendència dominant, perquè en realitat sempre he entès que Catalunya, davant d'Espanya, no trobarà més que resistències, resistències que es manifestaran segons la conveniència i la posició tàctica de cada moment, però resistències efectives que nosaltres sempre ens trobarem amb necessitat de vèncer, i que l'única cosa que ha de constituir la nostra força és que apareguem davant d'aquestes resistències, siguin les que siguin, tant si són dissimulades, com algunes que hem tingut de soportar fins ara, com si són franques i agressives, com algunes que poden venir en endavant. La nostra força és la unió de tots els catalans. Però aquesta unió l'hem de procurar també tots els catalans; no l'hem de procurar a base de seguir uns la integritat de llurs aspiracions i demanant als altres que es sacrificuin en gràcia d'aquesta unió.

Es per això que jo veig expressades en el resultat d'aquestes eleccions totes les dificultats que havia de provocar aquesta política que estic criticant, aquesta política que, si nosaltres hem d'aparèixer units davant d'Espanya, és necessari que sigui rectificada immediatament. És una política que comprèn una acció de govern, i és una política que també s'ha de referir als sistemes electorals en funció. S'ha de procurar que el poble no hagi d'anar a les lluites electorals, sobretot dintre de Catalunya, amb aquesta violència amb què ha d'anar-hi ara. Que cada matis de pensament pugui trobar d'una manera pràctica la forma d'exterioritzar-se, que allò que sigui una acció d'un ideari concret no hagi de representar necessàriament pel ciutadà un vot perdut. El dia que això pugui ésser — i jo crec que el Parlament de Catalunya té a les seves mans en aquests mateixos moments el fer-ho —, el dia que això pugui ésser, aquell dia els resultats electorals no crearan problemes difícils de resoldre, i, sobretot, aquell dia els resultats electorals no ens podran fer aparèixer davant d'Espanya dividits de la manera com ara; si

tots junts no hi posem remei, estem a punt d'aparèixer-hi.

Es per això que jo en aquests moments m'he de sumar a totes les altres manifestacions que s'han fet demanant aquesta unió de tots els catalans, demanant que tothom, des del seu lloc, faci l'esforç necessari perquè sigui possible, i oferint per la meua part, i per part de tots aquells que jo aquí indignament represento, la voluntat d'ésser els primers en cercar aquesta unió i aquesta concòrdia.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Simó i Bofarull.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Senyors Diputats! Deploro que per un estat d'ànim meu pugui aparèixer com interessat en parlar el darrer. Nosaltres ens sumem totalment a les manifestacions fetes pel Diputat senyor Lluhi, i, ni que sigui en forma breu, jo entenc que potser no fóra de més que es fes un petit comentari sobre la realitat electoral.

No, senyors de la Lliga, vosaltres sou una part de Catalunya, una part menys considerable del que vosaltres mateixos creieu; amb vosaltres han votat els enemics de tots nosaltres: alguns amics vostres, després els sobornats, els que han arreplegat flassades, les monges de clausura i aquells als quals havíeu ofert, havíeu promès, anant pels pobles — no vosaltres mateixos directament, sinó els vostres agents inferiors a vosaltres en mentalitat, però que he de creure fidels a seguir les vostres inspiracions — que s'acabaria l'atur forçós, que hi hauria l'exportació lliure als països estrangers, que es desbloquejarien i que s'obririen les fàbriques. Jo no us desitjaria altra cosa que dos anys de govern, per veure si al petit contribuent, al qual heu anat furgant perquè augmentés el seu temor, li rebaixàveu la contribució, per la Lliga es reprendrà el treball —, ens fa pensar que si els vostres agents han dit que si es vota per la Lliga es reprendrà el treball —, ens fa pensar que si no n'hi ha és per culpa vostra. (*Molt bé!, en la Majoria i diversos escons de les Minories.*)

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: I les eleccions de Catalunya han demostrat una gran majoria de sentit republicà i d'orientació esquerrana. Si vosaltres, representants de la Lliga Catalana, des del punt de vista crematístic podeu apareixer com a derrotat el Partit governant, porteu-la fins on us convingui una conseqüència inflada d'un resultat numèric. Però d'aquí se'n dedueix la conseqüència que la política seguida pel Partit que governa — perquè si el Partit que governa hagués seguit altres tendències o en certs moments hagués seguit una altra actuació i hagués tingut, cosa que jo no he vist per cap part, unes direccions com calia — no ha estat com devia; si ho hagués estat, segurament no existirien aquests grups republicans, perquè som d'esquerra i tots som catalans; què més hauríem volgut, perquè no crec que cap tingui ambicions personals, acostumat a trenta anys d'oposició! Però el cert és que si s'hagués seguit una altra tàctica potser aquests Partits no existirien. Sí, si s'hagués seguit una altra tàctica electoral, segurament els actuals Diputats de la Lliga Catalana no existirien. ¿I per què no es va seguir l'altra tàctica? Jo no crec que amb aquests comentaris s'empeteixi el debat, perquè si el debat ve

plantejat sobre el tema dels resultats electorals, bo és que parlem sobre aquests resultats. Jo he dit sempre, i ara ho vull repetir, una cosa que a Castella se'n diu de *perogrullo*; i és que el Partit que governa i que té tots els ressorts del poder i totes les fonts d'informació o coneix l'estat de l'opinió pública, i deure seu primordial és conèixer-lo, o no coneix l'estat de l'opinió pública.

Un Sr. DIPUTAT de la Minoria de Lliga Catalana: Sí, vaja, allò del gos d'*El rey que rabió!*

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: I si ho coneix, com deu i pot, sobre tot com deu, l'estat de l'opinió pública, una de dues: o l'opinió pública està amb ell o no ho està. (*Rialles.*)

Un Sr. DIPUTAT: Altra vegada allò del gos.

Altres Sr. DIPUTAT: Sí, sí, *perogrullo*.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: I segons la conseqüència que jo em faig, és un error de Lliga Catalana el creure que la victòria és vostra.

Un Sr. DIPUTAT de la Minoria de Lliga Catalana: Ah!

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Sí. És la primera lletra de l'abecedari electoral, el que dic.

El Sr. DURAN I VENTOSA: No. Ja se sap que va guanyar l'Esquerra.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Doncs si aquest Partit que governa sap i diu «l'opinió pública està amb mi», té el perfectíssim deure, té el deure fàcil, d'anar sol a les eleccions per a guanyar les majories. Però, i si s'equivoca? Una de dues: si s'equivoca manca al deure primari de no conèixer l'opinió, i un Partit així no té dret a governar...

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: Per què?

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: ...si no rectifica.

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: Ah! (*Rialles.*)

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Aquí anem a parar tots, a la *a*, a la rectificació. Qualsevol Partit del món, en règim parlamentari i en sistema electoral, que tingui el Poder, que tingui el Govern i que compti amb l'opinió, ¿per què ha de demanar o acceptar la col·laboració electoral de forces que no ha sabut o no ha pogut absorbir. Naturalment que no, de cap manera, perquè seria, equivaldria a acreditar-se per endavant d'inepte o demostrar que no té la força, que no compta amb l'opinió. I què passa aquí? Al meu entendre el Govern ha de seguir una tàctica, una política, que jo no he d'entrar ara en el seu detall, perquè tots, per sort o per desgràcia, coneixem quina política i quina tàctica li ha produït l'alienació d'una part de l'opinió pública; i per això el Govern no compta amb aquella opinió pública, amb aquella força que creia que comptava. I ara ve la conseqüència. ¿Creieu que el que ha succeït implica una rectificació? Allà vosaltres, però nosaltres creiem que sí. Nosaltres creiem que s'imposa una rectificació, no la que demanen alguns, sinó una altra que no exposo en detall perquè he de fer l'honor a tots els elements del Govern de Catalunya de tenir una visió ben clara i de creure que s'han evaporat certs vapors de triomf davant de les realitats i posaran cura d'aplicar els remeis que s'han de posar. De manera que no és un triomf vostre, senyors Diputats de la Minoria de Lliga Catalana.

El Sr. DURAN I VENTOSA: No, no; si ja he dit que tothom sap que va guanyar l'Esquerra.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: La V. S. ha estat Governador de Girona...

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: I si l'hagués trobat

amb una flassada a la mà, l'hauria detingut. (*Rialles.*) I si l'hagués trobat prometent que s'obriria la fàbrica de la Bordeta, si estava tancada, també l'hauria detingut; i si l'hagués trobat fent votar a les vuit mil o nou mil minyones del districte IV, també. (*Segueixen les rialles.*)

Però en realitat jo no crec molt en les maniobres. Perquè, en què quedem? Si resulta que les derrotes o les victòries pírriques s'han d'explicar per corruptes electorals, què és el poble català? No; l'ocorregut es deu a què hi ha hagut una sèrie d'errors, uns per acció, altres per omissió i alguns per desviació; i sobretot per no haver fet cas a aquest Diputat modèstissim que va demanar l'ajornament de la concessió del vot a la dona.

El Sr. TORRES: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Humbert Torres té la paraula.

El Sr. TORRES: El senyor Duran i Ventosa ha plantejat un debat sobre el resultat de les darreres eleccions i, naturalment, qui havia de respondre amb major autoritat era el Cap del Govern. Així ho ha fet aquest en una forma que jo no he de comentar, i tan sols he de dir que ho ha fet amb paraula clara, expressió d'una convicció ferma i arrelada; i jo, com a membre de la Majoria, crec innecessari glossar més àmpliament les manifestacions eloqüents del senyor Santaló, i parlaré tan sols fins el punt estrictament indispensable perquè es vegi i es palesi la completa coincidència de la Majoria amb les manifestacions del Cap del Govern.

He de començar per dir que ens ha plagut molt el to de contenció en què s'ha produït el nostre digne company senyor Duran i Ventosa. No podia esperar altra cosa d'un home de la seva gran experiència política, d'un home en el qual ha d'haver-hi en aquests moments clara noció de la responsabilitat de les paraules que des d'un i altre sector es pronuncien. Posats en joc, com ho estan, interessos vitals per tots nosaltres, he de repetir, doncs, que em plau molt aquest to de contenció i de moderació en què el senyor Duran i Ventosa ha parlat en la seva interpellació al Govern, interpellació en la qual traspuava, si no ho he entès malament, aquesta interrogació: la de que com a conseqüència del resultat electoral veia minimitzat, en tant que l'autoritat de Catalunya, el nostre Govern per prosseguir l'obra d'arrencar noves concessions i parlar amb el Govern central en nom de les aspiracions del nostre poble català.

Jo he de dir que el senyor Santaló ha raonat sobrerament manifestacions que he vist corroborades per la immensa majoria dels que han parlat ací, en el sentit de creure que no creia minimitzada la seva autoritat de govern per a prosseguir en el pla en què actualment està situat.

Crec que aquesta manifestació del cap del Govern és justificada. S'acaba de fer una experiència de la importància política que tots sabem, després d'un conjunt de circumstàncies, totes elles adverses perquè el resultat hagués estat no el que ha estat, sinó molt pitjor.

Portem dos anys i mig d'una política de veritable càstic, de càstic de tots els interessos que vivien una vida grassa, de privilegi, d'excepció i de favor. Vivim en un país en el qual l'ànima centralista — em refereixo, naturalment, a Espanya, en aquests moments, i no pas a Catalunya — hi té arrels tan

profundes, i ha hagut de veure amb irritació l'assaig de transformar aquest Estat en un altre que faci possible la solució autonomista dels nostres problemes. S'ha atacat profundament el predomini injust, secular, de l'església, la plutocràcia, la casta militar. Després d'aquesta política de dos anys i mig, política que a Catalunya ha representat el nostre Partit, ¿com es vol, senyors Diputats, que tots aquests interessos que vivíem aquesta vida de favor i d'excepció, no es concertessin en un esforç suprem per a barrar el pas a l'obra de la revolució, a l'obra iniciada per les Corts Constituents de la República?

Es fa aquesta experiència política, a més, després d'una conquesta espiritualment magnífica com és la de donar el vot a la dona. Jo vaig a ésser respectuós sobre aquest punt, no ja per les dignes dames que m'escolten en aquests moments, sinó també per totes les que són dignes d'excepció de Catalunya. Per a elles, totes les salvetats imaginables; però és cert, senyors Diputats, que si en el terreny doctrinal, que si en el terreny del llibre, i en el terreny de la filosofia, a la dona no se li pot discutir el dret al sufragi, que es concedeix a l'embriac, al jugador i al mal cap de casa, és evident que la dona dels pobles, dels mitjans rurals, no està encara a l'altura de les circumstàncies, i no s'ha sapigut emancipar del jou a què es troba sotmesa per obra del clericalisme.

Tots els senyors Diputats aquí presents, els que hem estat constantment en contacte amb els pobles rurals, sabem que la dona se'ns presentava adversa, i jo, que sóc un home esclau, en política com en tot, de les meves pròpies conviccions, he de dir que tot i creient que el vot a la dona ha estat un dels factors més importants, no pas per la minva de la força d'esquerra, que no existeix, sinó per l'acreciment de les forces de dreta, tot i reconeixent que aquesta abnegada política nostra ha estat adversa, jo, demà, Diputat del Parlament espanyol, tornaria a concedir el vot a la dona, perquè un problema d'aquesta naturalesa no es pot resoldre amb la injustícia de negar-li el dret a participar en la cosa pública, sinó per superació, donant-li la comprensió i l'estat d'ànim que es deriva de la concessió que li ha estat feta, elevant-la espiritualment, en una paraula.

(Als escos de la Majoria: *Molt bé!*)

Vénen aquestes eleccions després d'una crisi interna, dolorosíssima, del nostre Partit; vénen aquestes eleccions després del desgast inevitable d'una obra de Govern durant dos anys i mig, i en un període tan inestable en què tot està trasbalsat; vénen aquestes eleccions; encara, en un moment en què a més del desgast natural de l'obra de govern, hi ha, a més, la ineficàcia de moltes coses de la seva obra, en coses precisament que havien d'afavorir-nos.

Es el mateix senyor Santaló que ha parlat de coaccions i amenaces. També ho ha repetit el company Serra i Moret, i jo em sumo a les seves manifestacions, i he de dir, per a sorpresa dels que ho desconeguessin, que després de portar dos anys i mig de política dita socialitzant, després de fer una de les acusacions fonamentals a l'obra esquerrana portada a cap pel Parlament de la República, la de la intervenció dels socialistes al Poder, després d'això, és possible que en un indret importantíssim de la terra lleidatana pugui passar el que sap el meu company Martí Barrera, pugui passar que els pro-

pietaris d'aquella població, població eminentment agrícola, facin un cens, al seu gust, dels treballadors que votaran la candidatura de la Lliga Catalana i es comprometin a donar treball durant l'hivern a aquells que taint les seves conviccions ingressin al Sindicat que formaran aquells treballadors, condemnant a la fam i a la desesperació a tots els que no se sumin a aquesta obra. I després de dos anys d'una obra dita socialista, no pot trobar el nostre digne Conseller de Treball, en la legislació de la República, un empar a les víctimes d'aquest atropell. (*Molt bé!, en la Majoria.*) ¿què voleu que pensi aquella pobra desamparada gent que ha lluitat sempre al nostre costat i a la qual nosaltres no podem protegir amb la legislació dita socialitzant de la República!

Doncs, malgrat aquestes circumstàncies adverses, què passa? ¿En nom de qui es demana, no sé si la dimissió, però sí que es discuteixi solament l'autoritat del Govern de Catalunya? Per què? Perquè a Catalunya han sortit vint-i-sis Diputats d'esquerra contra vint-i-vuit Diputats de dreta!

A Catalunya s'ha de tenir en compte que han sortit de les urnes electorals 446,000 electors d'esquerra contra 421,000 de dreta, sense incloure en el sentit, de dreta o esquerra, determinades forces, com les de Lerroux. Quin altre hauria estat el resultat, senyors Diputats, si aquestes forces d'esquerra que han actuat, en lloc de situar-se en la política catalana mogudes per la passió, ho haguessin fet inspirades per un alt sentit de responsabilitat pensant en Catalunya i en la República! No dubteu que el resultat hauria estat completament canviat, canviat a favor nostre.

Davant d'aquesta situació, doncs, jo entenc que el senyor Santaló en nom del Govern de Catalunya, ha fet molt bé en recabar la plena autoritat per a prosseguir en el seu lloc defensant els alts interessos que té en les seves mans. La democràcia i el govern no pot viure sense un sentiment de dignitat i d'honorabilitat, i nosaltres, que ens inclinàriem respectuosos davant del vot arrollador i la manifestació clara d'una majoria del poble de Catalunya contra la nostra política, per aquest mateix sentiment d'honor i de dignitat, ens veiem obligats, i obliga als nostres companys, a continuar en els seus llocs i a complir amb el seu deure. (*Molt bé!, en la Majoria.*)

Però això no vol pas dir, senyors Diputats, que la lliçó passada no ens hagi d'ensenyar res. Això ens obliga a tots — dreta, centre, esquerra i extrema esquerra — a possibilitar les solidaritats, les enteses que siguin necessàries, en nom del sagrat dret de la nostra terra a governar-se ella mateixa, segurs de què en aquest deure hi formaran tots els catalans. I això ens imposa, doncs, no solament aquest deure, sinó, com que les circumstàncies poden ésser tals que això s'hagi de traduir a la realitat immediata, que tot i conservant cada un de nosaltres la nostra respectiva personalitat política — que tots l'estimem per un igual — hem de posar en el nostre procedir, en les maneres nostres d'actuar, aquell grau de prudència necessària per a no comprometre la possibilitat d'enteses cordials que les circumstàncies puguin exigir. I la segona lliçó que la experiència política passada ens dóna, és la de què les esquerres hem perdut, en lloc d'haver

pogut guanyar sorollosament, simplement pel fet d'haver-nos situat malament, per lluitar dividits. Nosaltres, els homes d'esquerra de tots colors de Catalunya, hem de veure la necessitat absoluta que hi ha d'instaurar o d'iniciar camins en virtut dels quals s'estableixi el contacte, la col·laboració, necessària per salvaguardar els alts interessos, no ja de Catalunya, sinó els interessos humans, els interessos esquerristes i els interessos de la civilització mateixa, dels que en som nosaltres els més autèntics representants. Els homes d'esquerra de Catalunya no hem de repetir l'espectacle donat en les lluites passades, en què havent pogut vèncer enormement les dretes, aquestes han pogut sisquera permetre's l'espectacle de discutir la potencialitat esquerrista de Catalunya. (*Molt bé!, en la Majoria.*)

L'Esquerra, senyors Diputats, té clara noció de quina és la seva responsabilitat en aquests moments, a tenor de les manifestacions que acabo de fer. Qui hagi d'entendre, que entengui. Nosaltres ho entenem perfectament. Nosaltres no estem disposats, pel que a la nostra part correspon, a què els guanys que Catalunya té realitzats en tant que el poble que aspira a la seva llibertat, tinguin, des de les esquerres de Catalunya la responsabilitat d'una actuació no convergent. Nosaltres, en tant que homes d'esquerra, no solament devem salvar l'Estatut — que en això hi coincidiríem tots —, sinó el sentit humà; el sentit esquerrista, el sentit liberal de l'Estatut, que és la nostra condició d'ésser política a Catalunya. I encara he de dir més. És evident que en el món, en aquests moments, passa un esclat de bogeria, en el sentit d'instauració de formes i regímenes polítics antidemocràtics, dictatorials. És el deure de les esquerres no contribuir, cada una des del seu lloc, per modest que sigui, a que trobi, una política d'aquest tipus, aval reforç o cooperació de cap mena; i és necessari — jo ho deia aquests dies passats en els actes de propaganda que estàvem celebrant per les terres de Lleida — perquè el triomf de les dretes espanyoles implicaria un greu perill per la civilització; perquè de la mateixa manera que el triomf dels laboristes anglesos, setmanes enllà, s'havia de cotitzar en l'alt món de la política, com un perill que s'allunyava (el de les aspiracions imperialistes, i els desitjos de nova guerra, que coven totes les dictadures en el món), de la mateixa manera, un esclat i un triomf esquerrista a Catalunya i a Espanya seria també un reforç, en el sentit de contenir aquests sinistres propòsits d'una nova catàstrofe mundial, que hi ha en molts pobles d'Europa. No hem pogut, perquè no tenim nosaltres la responsabilitat política dintre d'Espanya, però a Catalunya hem aguantat. El que ha passat, ho deia abans i ho repeteixo ara, és el següent: les esquerres han conservat íntegres les seves posicions; el que ha crescut extraordinàriament són les dretes. Han crescut en virtut de les raons que jo apuntava al principi de la meua intervenció. Nosaltres no tenim, doncs, cap motiu per sentir-nos descoratjats; no tenim cap motiu per témer ni creure que el poble ens hagi girat les espatlles. La nostra línia de conducta és clara. A Catalunya, solidaritat entre tots els catalans per a salvar l'essència de l'Es-

tatut; les esquerres de Catalunya, iniciant una política de concòrdia per a salvar els interessos de llibertat i d'esquerrisme que tots nosaltres defensem. Aquesta és la veu de l'Esquerra Republicana de Catalunya, que jo d'una manera molt imperfecta, acabo de manifestar. (*Molt bé! i aplaudiments en la Majoria.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Duran i Ventosa per a rectificar.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Senyors Diputats: Espero que no prendran a mal, els senyors Diputats — i, d'una manera especialíssima els senyors que han intervingut en aquest debat —, el que no pugui contestar detalladament i punt per punt totes les manifestacions que aquí s'han fet. Ha arribat un moment, senyors Diputats, en què vertaderament la interpellada era la Minoria de Lliga Catalana; que no era el Govern de la Generalitat de Catalunya aquell que era objecte de la interpellació d'aquest modest Diputat.

Per un fenomen que no m'estranya, que era de preveure, per un fenomen perfectament explicable, s'ha estat donant l'espectacle d'una unió franca de tots aquells que ja havien vingut ací units, però que en un moment donat s'havien separat. Es veu que davant del perill hi ha hagut el contacte de colzes; davant del perill, de l'onada, no de les dretes, sinó dels elements que s'han sentit ferits per la política seguida pel Govern de la Generalitat de Catalunya, tots aquells que ja havien entrat junts aquí s'han tornat a ajuntar. Vol dir això res? Té això cap significació? Ha de tenir cap transcendència? Si sembla que ens trobem fa un any! Fa un any, efectivament, que tots els senyors Diputats haurien parlat exactament en el mateix to en què s'ha parlat en el dia d'avui. Vol dir només que la lliçó rebuda se l'han sentida en aquest propi esperit de solidaritat que en diuen esquerrana, una solidaritat d'aquells que havien anat junts en un moment electoral i que es troben que ara els ve la dispersió a conseqüència d'un altre moment electoral. No ens estranya, per consegüent, això, ni tenim perquè anar a enfondir. Torneu a estar junts? Tornem a estar separats nosaltres! Però amb una diferència molt gran, senyors Diputats: la de què aleshores vosaltres podíeu anar junts i podíeu anar-hi amb l'autoritat que us donàvem aquells centenars de mils vots que s'havien aplegat al voltant vostre i que us havien dipositat la seva confiança, mentre que ara és en va, senyors Diputats, que aquí es vingui a dir que qui en definitiva ha triomfat ha sigut l'Esquerra. Si això aquí dintre, dintre d'aquest ambient una mica escenogràfic, es pot dir, sortim al carrer i tothom riurà si es diu que aquí s'ha declarat que qui havia guanyat la batalla electoral era l'Esquerra Republicana de Catalunya: serà en números que es voldrà convèncer d'això; entre els ciutadans catalans no hi ha ningú que s'ho cregui.

Aquí hem sentit, senyors Diputats, una sèrie de raonaments sortits de gairebé totes les Minories. Excepció, naturalment, feta del senyor Romeva, s'han sentit una sèrie de raons, d'arguments, d'explicacions, per anar a donar a comprendre el que havia succeït: que si ha estat per això, que si ha estat per allò, que si els pobres, que si la misèria, que si la manca d'educació, que si

les dones, que si les minyones, etc... Sembla evidentment—i em permetrà el senyor Torres, dones no és una al·lusió a ell això—, sembla, repeteixo aquella explicació històrica de la batalla de Lleida. Efectivament, no s'havia de perdre, però es va perdre. *(Algun senyor Diputat de la Majoria interromp l'orador, però els rumors priven de recollir les seves paraules. Es produeixen uns moments de confusió que talla, enèrgicament, la Presidència.)*

No s'havia de perdre la batalla de Lleida, però es va perdre. No s'havien de perdre aquestes eleccions, però es varen perdre. I ara em permetran el senyor Santaló, el senyor Serra i Moret i alguns altres senyors que han donat aquestes raons, que a nosaltres, que encara que no ho creguin som sincerament democràtics, ens fa una certa gràcia aquesta explicació. *(El senyor Canturri interromp l'orador amb unes paraules que no arriben als taquígrafs.)* Aquí parla el senyor Canturri, o parlo jo?

El Sr. PRESIDENT: Senyor Canturri, li prego que no reiteri les interrupcions. Segueixi el senyor Duran i Ventosa.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Ens fa una certa gràcia aquestes explicacions sobre la falta d'educació del poble i sobre la influència de la misèria mental i econòmica i que aquestes raons només serveixin per a explicar quan es perd, i no serveixin per a explicar quan es guanya, perquè nosaltres no podem creure que l'efecte de la vostra política durant aquests dos anys i mig hagi estat tan gran que hagi fet depauperar el nostre poble i hagi fet rebaixar la seva educació, quan pel contrari havíem de creure que tots els vostres esforços havien d'ésser per anar canviant aquest nivell de vida i aquest nivell intel·lectual en què vivia el nostre poble. *(Es produeix un escàndol, que priva que l'orador continuï en l'ús de la paraula. El senyor President imposa ordre.)* Prescindeixo, per consegüent de totes aquestes raons, com també voldria prescindir — perquè em sabria greu que algú vingués a suposar que era perquè teníem por de contestar l'argument — a aquestes frases que aquí s'han pronunciat per part d'alguns dels nostres dignes companys, que generalment són molt mestres de la seva paraula i que avui han incorregut en alguns adjectius una mica més forts i que vull creure que anaven més enllà del propi pensament. S'ha parlat molt dels actes electorals i del que havia esdevingut abans i després, i, com dic, s'han emprat alguns adjectius bastant exagerats. Us diré que no hem d'anar a fer aquí, ni els uns ni els altres, de Catons; no diré que tot el que s'hagi fet en les eleccions estigui bé, ni que tot estigui malament. No hem d'acusar-nos els uns als altres, ni hem de posar-nos els uns davant dels altres, per més que dic que per part dels elements directores del nostre Partit no se'ns podrà acusar absolutament de res. Però si d'alguna cosa s'havia parlat aquí havia estat exclusivament dels actes de govern, perquè aquesta Assemblea, aquest Parlament, no és un ateneu on vinguem a discutir-nos els uns als altres, ni és un miting de controvèrsia perquè vinguem a discutir els avantatges o els inconvenients d'uns i altres partits. És un Parlament que té la representació del poble per a anar a discutir la gestió dels governants, i per això és — i m'alegro que estigui present aquí — que respecte això no he fet més que una al·lusió a aquell que era Conseller i segueix essent-ho, i delegat del President de la Generalitat i per actes propis d'ell, i ho he fet

perquè nosaltres esperàvem que hauria vingut aquí una rectificació noble i generosa, quelcom que vingués a donar una garantia al Cos electoral que en les eleccions vinents no es repetirien aquests vergonyosos actes, perquè, si no és així, ens ensenyarien el camí que hem de seguir.

El Sr. CONSELLER de Sanitat i Assistència Social: Em permet una interrupció? La meua intervenció en els fets del carrer de Casp va quedar reduïda a personar-me amb un notari, i l'acta que va aixecar aquest notari no és gaire edificant per la Minoria que representa la V. S. Es va limitar la meua intervenció a acompanyar aquest notari, i en fer constar els següents fets: primer, emissió de vots falsos. Cas concret, la portera del senyor Anguera de Sojo, que amb nom fals i amb cèdula falsa — i que està dipositada i consta en acta notarial — pratenia emetre el vot, usurpant una personalitat que no tenia. Segon fet, en el qual vaig intervenir; fer aixecar una acta notarial d'uns fets de baix electorèr comesos per altres personalitats judicials, que eren l'expulsió de tots els apoderats i voldria que em digués en quins preceptes legals podia emprar-se aquesta autoritat. I aquesta ha estat la meua intervenció, acompanyar un notari i fer donar fe del que acabo de manifestar.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: ¡Hi havia massa gent que ho va veure!

El Sr. DURAN I VENTOSA: He escoltat el senyor Conseller de Sanitat, per més que la seva interrupció ha estat una mica nodrida...

El Sr. PRESIDENT: La V. S. li ha donat la seva conformitat i per això l'he autoritzada.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Sobretot, si aquesta Minoria pogués interpretar aquestes paraules, com una condemnaació de tots els actes de violència que s'haguessin efectuat, perquè repari el senyor Dencàs i reparin els senyors Diputats que són quatre les urnes trencades, i que donava la casualitat que aquestes urnes trencades eren en seccions que evidentment la Lliga Catalana hi tenia una considerable majoria.

El Sr. CONSELLER de Sanitat i Assistència Social: I la V. S. me'n fa responsable a mí?

El Sr. DURAN I VENTOSA: No ho discutim més. Deia que volia recollir algunes altres manifestacions i eren les del senyor Lluhi, que responen a una d'aquestes llegendes que s'estan fent, perquè sembla impossible que en aquests temps de democràcia, en aquests temps de vida oberta i de llibertat de la premsa i de l'opinió, es faci una llegenda i es converteixin en una cosa extraordinària, fets que són elementals, i aquí s'ha dit: «Quina cosa més anormal, més illegal i més immoral que uns ciutadans, encara que tinguin unes opinions determinades, se'ls hagués ocorregut donar el seu vot al senyor Companys; quina cosa més horrible, quina cosa més immoral!» És a dir, que vosaltres, homes d'Esquerra Republicana de Catalunya, podíeu donar els vostres vots al senyor Lluís Companys, i uns altres ciutadans, en ús del mateix dret.... *(Es promouen fortes protestes, que obliguen el senyor President a cridar a l'ordre als senyors Diputats.)*

Jo us diré que teniu una susceptibilitat... *(Continuen les protestes.)*

El Sr. PRESIDENT: Les interrupcions col·lectives no són parlamentàries, ni tenen gràcia. Se-

gueixi el senyor Duran i no exciti la susceptibilitat dels altres senyors Diputats.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Jo us diré solament que si aquesta maniobra que en diu, que al cap i a la fi no significa més que la rectificació d'una llei electoral nefasta i dolentíssima que vosaltres vareu votar, no nosaltres; si, perquè vosaltres ens vareu donar una llei funesta i que havia de portar necessàriament aquestes conseqüències i nosaltres vàrem tenir l'habilitat de salvar els defectes d'aquesta Llei, que no es tracta de res més que d'això. Doncs, què voleu? Que nosaltres haguéssim estat tan cànids que us haguéssim permès que aquesta unió que feu avui *a posteriori* l'haguéssiu fet abans? (*Rumors i rialles en la Majoria.*)

I ara, i tornant a entrar en el terreny seriós i greu, en què aquesta interpellació ha de desenvolupar-se, ara ja contestaré a les manifestacions que aquí s'han fet respecte al nostre confusionisme. Mai no m'hauria cregut que jo fos confusionista. Precisament l'única cosa que jo procuro fer sempre que parlo és parlar clar, jo ja sé que no sóc orador, jo ja sé que parlo malament, però procuro sempre parlar de manera que se m'entengui. Aquesta vegada es veu que no he estat a l'alçada del meu objecte. No obstant, jo penso que la confusió no ha estat pas en les meves paraules; la confusió ha estat en les vostres orelles en rebre-les, ereu vosaltres que no volíeu entendre. Però per si no m'havia explicat prou clar, tornaré a dir concretament quin és l'objecte d'aquesta interpellació, i com que això és seriós, vaig a emprar un to més suau perquè no em pugui dir la Presidència que jo excito als benivolguts companys de les altres Minories.

Es digui el que es vulgui respecte al resultat de les eleccions, es faci o no es faci aquesta manipulació de números, és evident que de les eleccions de l'any 1931 en què l'Esquerra de Catalunya amb els seus aliats socialistes i amb els seus llavors no disidents, va tenir 48 ó 49 Diputats per Catalunya, i aquesta Minoria va tenir tres Diputats, hem anat a parar a què en aquestes Corts pròximes hi hauran 28 Diputats que hi entraran, no tots afiliats a la Lliga Catalana, però tots entrant amb els procediments i el programa de la Lliga Catalana; 28 Diputats contra un altre nombre de Diputats inferior que representaran l'Esquerra Republicana de Catalunya.

Vol dir això que vosaltres heu tingut una gran victòria? Està bé; vosaltres ho declareu, però ara manca només que l'opinió de Catalunya ho reconeixi, perquè aquí estem veient que els representants dels diversos sectors de la Cambra, tots representants del mateix, tots conveniu en què tot ha anat molt bé, en què heu tingut una gran victòria. Està molt bé si el poble ho reconeix, però al poble li costarà molt de creure això que ho declareu vosaltres mateixos. Aquí hi ha un fet que es reconegut a Barcelona, en el restant de Catalunya i en el restant d'Espanya: que l'Esquerra Republicana de Catalunya ha tingut un fracàs electoral. Vosaltres dieu que no existeix aquest fracàs i us voleu presentar com que heu tingut una gran victòria. Convencereu d'això al poble? En convencereu d'això al cos elec-

toral? O és que inviteu al cos electoral a què en manifestacions successives confirmi la seva mateixa actitud del diumenge, dia 19?

Nosaltres — i aquí ve la claredat de la manifestació que jo entenia haver fet —, nosaltres us invitàvem a què fessiu una rectificació de la vostra conducta i dels vostres procediments de govern. Tinc la quasi seguretat de què no m'he equivocat en els termes que he emprat i que he dit això mateix. Si això enteneu que no és clar, en parlar de rectificacions, confesso que no sé quines paraules havia d'emprar per portar al vostre ànim el convenciment de la meua idea.

Però us deia, a més, que nosaltres no parlàvem precisament d'anar a demanar la substitució immediata del Govern, perquè evidentment ens trobem dintre del Parlament de Catalunya, i dintre del Parlament de Catalunya, nosaltres no podem anar a demanar per una votació que hi hagi hagut fora, el que hagi d'anar-se'n completament aquest Govern i haguem de venir nosaltres a substituir-lo. No; no per altra cosa que perquè nosaltres som homes de Llei i homes de Dret; no per aquestes altres raons que s'han donat aquí de què ara es tractava d'unes eleccions legislatives i no eren unes eleccions per al Parlament de Catalunya. Això no, això no tindria res que veure. D'eleccions municipals es tractava el 12 d'abril del 1931 i varen caure tots els organismes de l'Estat. No es tracta de què la font de les eleccions sigui una o sigui l'altra; de què el mandat sigui d'una naturalesa o de l'altra; és perquè hi ha una impossibilitat de què els homes de Lleis passen per sobre de les Lleis, i nosaltres el que demanem és que vosaltres ens assenyaleu els camins per anar a realitzar aquesta substitució de vosaltres en el Govern pels mitjans legals que ens esteu negant. Perquè jo us dic, homes de Govern, representació de la Generalitat de Catalunya, és que vosaltres ens teniu obert el camí perquè aquest Parlament de Catalunya, en el moment en què quedi clarament divorciat de l'opinió del país, pugui ésser substituït legalment, d'acord amb el Dret, per procediments legals?

El Sr. FRONJOSÀ: Per mitjà de la revolució.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Per mitjà de la revolució ho faran aquells que en parlen i no la fan mai. (*Rumors.*)

El Sr. BRU: Es a la Constitució.

El Sr. DURAN I VENTOSA: No, senyor Santaló; no, senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Jo em faig solidari del que ha dit el senyor Bru, però jo no he interromput la V. S.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Perdoni, és igual; però era un representant de la Majoria, encara que no sé si en aquest moment tenia la representació de la Majoria.

Doncs dic que vosaltres us heu oblidat de donar-nos una Llei que reguli el procediment per anar a demanar la dissolució del Parlament. Vosaltres us heu oblidat de donar-nos aquesta Llei que havia d'ésser el procediment legal per a això. I us heu oblidat de donar-nos una Llei electoral per a la renovació d'aquest Parlament. I per això us dic: és que voleu rectificar la vostra conducta en aquesta i tantes altres coses, o és que voleu dir-nos: «No, nosaltres ens considerem que mentre hi hagi el Parlament de Catalunya som nosaltres mateixos els que

hem de decidir i nosaltres, per quatre anys, tenim assegurada la vida del Parlament i la vida de l'actual Govern de la Generalitat de Catalunya?»

Si fos aquesta la contestació — no voldria emprar termes gruixuts, jo que he criticat l'emprament de determinats adjectius — jo us diria que aquest és el camí de la tirania, aquest és el camí de tots aquells que han considerat que perquè una vegada havien obtingut el consentiment popular, que perquè una vegada havien tingut uns poders vàlids, aquests poders quedaven convalidats indefinidament. No; per damunt de les discussions legals, per damunt dels raonaments — que no es molesti el senyor Santaló — una mica de *leguleyo*, hi ha el que ens trobem dintre d'un Parlament, i dintre d'un Parlament que ha d'ésser l'interpretador més autèntic de la voluntat del poble de Catalunya. No hem d'anar amb textos legals, per a veure si la Llei ens empara i si la Llei autoritza o no l'exercici del poder per part dels que constitueixen avui la Generalitat de Catalunya; es tracta simplement d'anar a saber si realment el poble de Catalunya vol que vosaltres seguiu; si el poble de Catalunya considera que aquest nostre Parlament és l'autèntica representació de la voluntat del poble de Catalunya. Això és el que hem de interpretar nosaltres, i per això jo sento que les meves paraules, que eren sortides del cor, les meves paraules, que jo volia que haguessin traspuat tot l'intens catalanisme i tot l'amor a Catalunya que tots nosaltres portem i que jo crec que molts de vosaltres — voldria dir tots, però no n'estic prou segur —, que molts de vosaltres també sentiú, que això fos compartit per algú. Però excepte unes paraules que m'han semblat una mica sibilitiques, que no he acabat d'entendre, del senyor Humbert Torres, unes curtes paraules en què ha semblat alludir a la possibilitat de què nosaltres, els catalans, en uníssim en un moment donat per anar a defensar les llibertats de Catalunya, jo sento que aquí, en aquest Parlament, aquesta paraula generosa, alta, noble, impregnada d'amor a Catalunya, no s'ha sentit enlloc. Jo creia que era el Govern de Catalunya el qui havia de dir-la; jo creia que era el Govern el que havia de dir: «Comptem o volem comptar amb el concurs de tots els catalans; volem que tots els catalans tinguin confiança en nosaltres; si nosaltres fem nosa ens en anirem». (*Rumors en la Majoria.*) Això fóra molt noble, molt bonic, fóra un gest elegant per la vostra part; però en lloc d'això veniu i ens dieu — una mica com aquell conte dels infusoris —: «Nosaltres tenim tota l'autoritat». Això és el que vosaltres dieu; però si no sou vosaltres els que hi heu de dir, si no és el Parlament el que ho ha de dir! És el poble de Catalunya el que ha de dir-ho. Però aquest acte vostre, de fer-vos vosaltres els únics interpretadors d'aquesta voluntat del poble de Catalunya, és francament molt mancat de fonament, molt mancat de raó.

Penseu que els moments són molt més greus del que vosaltres mateixos us penseu; penseu que aquí s'ha fet al·lusió a les coses que podien succeir més enllà de l'Ebre, i jo crec que és del cas parlar-ne, i em permetrà el senyor Serra i Moret que no contesti unes preguntes insidioses — permeti'm la paraula — que ens ha fet. Aquí no discutim l'actitud dels nostres Partits; aquí discutim l'actitud del Govern de la Generalitat de Catalunya. Jo no admeto

de cap manera, per la dignitat amb què sento el meu càrrec, i per la dignitat amb què milito en les rengleres de Lliga Catalana, jo no admetré una pregunta inquisitorial d'aquesta naturalesa...

El Sr. CANTURRI: Us podria costar una càrtera de Ministre.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: O una escopeta de sometent. (*Rumors. El senyor President imposa ordre.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: Jo encararegaré al Conseller Primer, senyor Santaló, que reflexioni sobre la gravetat de tot el que està passant i sobre la gravetat i transcendència, no de les paraules que aquí s'han pronunciat en el dia d'avui, sinó dels actes que realitzin les VV. SS. el dia de demà. Aquí, ja es comprèn, suposo presentareu ara una proposició donant un vot de confiança, i vosaltres mateixos direu que mereixen la confiança de tothom. Però si no és d'això del que es tracta. Sinó es tracta de què aquests senyors que estan asseguts amb vosaltres, i que vingueren amb vosaltres en virtut d'unes eleccions, diguin que mereixen llur confiança; no es tracta de què revàlideu vosaltres mateixos els vostres propis actes; si es tracta que el Cos electoral és el que ho posa en entredit, negant-vos autoritat, i és aquest Cos electoral el que heu d'interpretar vosaltres! Que es tracta d'uns vots més o d'uns vots menys? Creieu que això té gran importància? És que ara es pretén que els vots d'aquests, els representants dels quals s'afegeixen a vosaltres en aquesta proposició de confiança, representen en aquest moment els electors que els votaren? (*El senyor Lluhi va per interrompre.*) No, això no es pot pas creure, senyor Lluhi.

El Sr. LLUHÍ: Perdoni, senyor Duran i Ventosa; la V. S. fa la suposició gratuïta de què hi ha una proposició de confiança.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Millor; si no hi ha la proposició de confiança, millor encara. Hi haurà aleshores uns dubtes respecte a aquesta confiança, naturalment. Si no hi ha el valor de presentar aquesta proposició de confiança, serà senyal que el Govern es reserva estudiar les conseqüències d'aquest debat; no voldria més que això. El que jo voldria — i torno a dir-ho perquè no se'ns torni a parlar de confusionismes — és que el Govern reflexioni sobre si ha de rectificar els seus procediments, si ha d'obrir uns viaranys legals a l'acció subsegüent del Cos electoral de Catalunya, o si se li han de tancar les portes. Si és que vol rectificar aquesta conducta, o si se'ns invita a nosaltres a què fem tot el necessari per a desallotjar-vos dels vostres llocs. Però com que això s'ha de fer legalment, perquè nosaltres som homes de dret, és pel que hem fet aquestes consideracions, però sobretot, per damunt de totes les altres coses, perquè voldríem — ho torno a dir — que la representació de Catalunya es pogués presentar en totes les lluites futures plena d'autoritat, plena de dignitat, plena de prestigi, amb el concurs de totes les forces catalanes; que el concurs de tots, dissortadament, serà necessari per a conservar l'autonomia de Catalunya. (*Molt bé, i aplaudiments als escos de Lliga Catalana.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: El senyor Duran i Ventosa en la seva rectificació no ha afeït cap nou argument per a defensar la posició davant del resultat de les eleccions del dia 19. Jo esperava, segurament tota la Cambra ho esperava, que en aquesta rectificació i especialment després del qualificatiu que hi havia posat el senyor Serra i Moret, que hi hauria més claredat, i que aquesta claredat vindria amb nous arguments perquè ningú tingués cap dubte de quines eren les finalitats que es proposava.

Per això, després de la rectificació ha estat precisa l'excitació, gairebé, de la Cambra, perquè arribés a la manifestació dels darrers moments, dient que no es tractava d'altra cosa sinó que — amb reiteració —, que, donats els resultats de les eleccions, considerava que el Govern no tenia prou autoritat, ja havia intentat expressar-me així la primera vegada, i que, per tant, era precis buscar una substitució. Es això?

El Sr. DURAN I VENTOSA: Rectificació, primer; substitució, després.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Rectificació, primer, i substitució, després. Doncs bé, el resultat de les eleccions, he contestat la primera vegada, diu com el poble de Catalunya continua tenint la confiança en Esquerra Republicana, i que aquest resultat no treu a la seva autoritat absolutament res, ni al Govern. Ara s'ha deixat la V. S. allò que afectava al Parlament; jo ho celebro molt en nom, precisament, de l'autoritat que ha de tenir sempre el Parlament. S'ha deixat el fer aquesta allusió, i quant a la substitució, no és el Conseller Primer el que ha de contestar, sinó que, per l'Estatut interior de Catalunya, votat per aquest mateix Parlament, vénen perfectament determinades les solucions que en les diferents circumstàncies que poden presentar-se, poden posar-se en pràctica per a decidir allò que afecti a l'actuació del Govern i decidir, precisament, l'orientació o les noves posicions que convinguin als interessos de Catalunya.

M'interessa no acabar aquest parlament, sense agrair les manifestacions d'alt patriotisme, de perfecte catalanisme i republicanisme que han fet els companys de les diferents Minories, excepte la de Lliga Catalana. Tenen aquestes manifestacions, que jo agraeixo en nom del Govern, la significació més profunda i la que crec que interessa meditar, per la República i per Catalunya, seriosament per part de tots. La gravetat d'aquesta hora no crec que escapi a ningú. El resultat de les eleccions del diumenge passat l'altre és per la República proclamada l'abril del 31, i per l'obra de la República que he qualificat en la seva intervenció anterior, evidentment un perill, un perill pel nombre d'elements reaccionaris, elements de dretes que han triomfat el diumenge passat; un perill perquè aquests elements, contràriament a allò que podia suposar-se, no han rectificat en absolutament res els procediments en contra de la llibertat del sufragi que empraven en temps de la monarquia. I en aquest perill que hi ha per a la República — jo coincideixo amb altres manifestacions clares i terminants que s'han fet, i això sí que és un tema per a meditar fonament — hi veig el perill més gran per a les llibertats conquerides per Catalunya.

I en nom de la gravetat del que això significa,

d'aquest fet nou en la República a conseqüència del resultat de les eleccions del dia 19, és sobre el que jo invitaria a què tots en el moment oportú, sobretot per la salut de Catalunya i per la salut de la República, es prenguessin les decisions necessàries perquè, quan menys, si arriba una hora de perill gravíssim, no hi hagi cap català que amb tota decisió no mostri la seva fe, el seu entusiasme i la seva voluntat per a la República i per a l'Estatut de Catalunya. (*Molt bé, en la Majoria.*)

Es per això que tinc la seguretat, senyor Duran i Ventosa, que hi haurà sempre una solidaritat; però no podrà haver-hi solidaritat quan es tracti de desviar-se precisament de l'obra essencial de la República en allò que afecta, no solament a la llibertat dels pobles, sinó a la llibertat dels homes.

Es tot quant havia de dir, i crec que queden absolutament contestades les petites variants que en la rectificació ha fet el senyor Duran i Ventosa de la seva primera intervenció.

(*Es dona lectura a la següent proposició incidental:*)

«AL PARLAMENT

Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de sotmetre a l'aprovació del Parlament la següent

PROPOSICIÓ

El Parlament de Catalunya, com a conclusió del debat sobre les eleccions del 19 de novembre, afirma la seva voluntat de persistir en la implantació dels principis autonòmics consagrats en l'Estatut, contra els atacs dels seus enemics, i de prosseguir la seva obra social i d'esquerra.

Palau del Parlament, 28 de novembre del 1933. — Tauler, Casanelles, Simó, Lluhi, Cerezo, Serra i Moret, Farreres i Duran, Lloret, Casademunt, Balcells, Bru i Torres.»

El Sr. CONSELLER PRIMER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: He demanat la paraula únicament per dir que el Govern accepta aquesta proposició.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Ventosa té la paraula.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Ens aixequem a fer ús de la paraula simplement per a dir que la nostra Minoria haurà de votar — com crec que esperaran tots els senyors Diputats — en contra d'aquesta proposició que acaba de presentar-se.

A juí nostre, hi ha una conclusió que es desprèn d'aquest debat. En tardes anteriors, no solament aquesta Minoria, sinó altres Minories, especialment la Nacionalista d'Esquerra, per la boca eloqüent del senyor Lluhi, havia fet càrrecs al Govern quan parlava de la seva tasca en el traspàs de serveis propis de l'Estatut de Catalunya, per haver fet en lloc d'una obra nacional, una obra partidista. Era el mateix càrrec fona-

mental que nosaltres havíem formulat en ocasions diverses, que formulàrem quan la discussió de l'Estatut de Catalunya, quan el vostre partidisme ens va impedir que nosaltres el votéssim, que formulàrem quan s'ha tractat del traspàs de serveis de l'Estatut de Catalunya, en quin ordre el vostre partidisme ens ha impedit de col·laborar; que formulàrem quan s'ha tractat de totes les manifestacions de confiança de Catalunya, de què el vostre partidisme ha identificat l'Autonomia i la República amb el vostre partit. Doncs bé: aquesta proposició d'ara significa que en lloc d'haver-vos esmenat, en lloc d'acceptar la lliçó que us ha donat el cos electoral en les eleccions passades, vosaltres voleu afermar una vegada més aquest partidisme, aquesta tendència partidista. I jo us dic que voldria cridar a tots a la reflexió; això vol dir que en el moment actual si alguna cosa signifiquen les eleccions passades, no és que hàgim de sumar treballosament els vots obtinguts per un i altre partit per a saber quin d'ells ha obtingut més, sinó que el que significa és que l'opinió de Catalunya no és unànime, que l'opinió de Catalunya té uns sectors considerables, tan considerables que gairebé s'equilibren, que tenen pensament diferent en allò social, en allò religiós i en allò polític, però que tenen una unitat sentimental en el patriòtic. I vosaltres voleu anar a esterilitzar aquesta unitat sentimental en el patriòtic afermant el predomini del vostre partidisme per damunt de les altres tendències que han obtingut una consagració important en el cos electoral en les eleccions passades. (*Molt bé!, en la Minoria de Lliga Catalana.*)

Nosaltres, per consegüent, no podem votar aquesta proposició; nosaltres creiem que amb aquesta proposició feu una mala obra a Catalunya. Senyor Conseller Primer, en el moment actual, jo no us demano que abdiqueu de la vostra posició, no us demano que renunciieu al vostres principis, perquè no fóra digne que us ho demanés jo, quan jo no estic disposat a renunciar dels propis.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Però, senyor Ventosa, em permet?

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Perdoni, senyor Conseller Primer. Jo no us demanaria això; però el que sí us demanaria és que si creieu que s'apropen hores greus per a Catalunya i per a la defensa de les llibertats de Catalunya, diguessiu que ve un moment en el qual convé enrobustir l'autoritat del Govern de Catalunya perquè no compti amb l'autoritat merament d'un Govern, sinó perquè compti amb l'autoritat moral que dona l'estar recolzat per l'adhesió de tot un poble. I vosaltres creieu que amb l'afirmació d'un predomini de principis esquerristes feu una obra i una afirmació de solidaritat? (*Molt bé!, en la Minoria de Lliga Catalana.*) És absurda la contradicció, senyor Conseller Primer.

Jo no us demano que renunciieu com he dit als vostres principis; però en el moment solemne en què acaben de celebrar-se aquestes eleccions, jo crec que les paraules que haurien de sortir del banc del Govern haurien d'ésser aquestes: «Bé; nosaltres no posarem un obstacle mai

a la manifestació clara de l'opinió de Catalunya, perquè aquesta opinió pugui manifestar-se.»

I respecte del Parlament, fan manca dues coses: Una, la Llei complementària que reguli el plebiscit establert en l'Estatut per la dissolució del Parlament; i l'altra, una Llei electoral que reguli les eleccions del Parlament de Catalunya. ¿Es que el Govern ofereix presentar aquestes dues Lleis perquè la voluntat de Catalunya no trobi un obstacle considerable? Aquesta pregunta la formulo concretament.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Les ha de presentar per imperatiu...

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Les presentarà tot seguit?

El Sr. CONSELLER PRIMER: Inmediatament d'haver-les estudiades vindran a la Cambra.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Ja hauria de fer molt de temps que haurien d'estar estudiades. I crec que tota dilació en el fet de presentar-les significa que vosaltres voleu segrestar un poder que vareu obtenir temps passats i que avui us nega l'opinió de Catalunya. (*Rumors d'aprovació en els escons de Lliga Catalana. Protestes en la Majoria.*)

Per consegüent, senyor Conseller Primer, aquesta és la nostra posició: Vosaltres compliu com us sembli els deures del vostre patriotisme que nosaltres també els complirem així mateix i en definitiva el poble de Catalunya ens jutjarà a tots.

I per acabar assenyalo aquest fet que jo voldria que resultés ben clar d'aquest debat; i és el fet de què en els moments en què el poble de Catalunya afirma que hi han nuclis igualment considerables d'opinió que professen honradament i sincerament cada un d'ells idees distintes, vosaltres feu una apel·lació a la guerra civil, a la lluita i a la discòrdia entre els catalans, en lloc de fer-la en el sentit de concòrdia i unió per defensar les llibertats de Catalunya. (*Aplaudiments perllongats en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. LLUHI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Lluhi té la paraula.

El Sr. LLUHI: No he assistit a l'inici del parlament del senyor Ventosa i Calvell, però segons m'explica un company de Minoria, m'ha alludit i si el senyor Ventosa em permet li faré una pregunta per a fixar bé els termes de la seva al·lusió.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Em permet que li digui?

El Sr. LLUHI: Amb molt de gust.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: He dit que la V. S., eloqüentment, en ocasió de discutir-se el traspàs de serveis, havia fet un càrrec al Govern de Catalunya, en el qual havíem coincidit, dient que havia transformat en qüestions de partit una qüestió nacional.

El Sr. LLUHI: Vaig dir més. No solament vaig dir que les qüestions nacionals les havia convertit en qüestions de partit, sinó que vaig dir que ni tan sols les havia fet qüestions de partit, perquè les havia limitat a un grup de Consellers, almenys durant el temps a què concretament jo puc referir-me, sense demanar la col·laboració de la Majoria.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: I després d'això, volem que tinguem confiança?

El Sr. LLUHÍ: Anem a defensar les nostres signatures a la proposició, sense que pugui veure-hi la V. S., amb intenció polèmica, cap contradicció entre una cosa i l'altra.

Aquesta proposició fa referència a la tasca del Parlament. Diu: «El Parlament de Catalunya, com a conclusió del debat sobre les eleccions, afirma la seva voluntat de persistir en la implantació dels principis autonòmics consagrats en l'Estatut, contra els atacs dels seus enemics...»

El Sr. DURAN I VENTOSA: Si acabés aquí, la signariem també nosaltres.

El Sr. LLUHÍ: ...i de prosseguir la seva obra social i d'esquerra».

Aquesta proposició diu que el Parlament de Catalunya, el Parlament pren aquest acord; i tota l'argumentació del senyor Ventosa i Calvell es redueix al següent: a voler oposar com a contradictòria la primera part de la proposició amb la segona. I no és això.

Es tracta de dues coses completament diferents, i una cosa és la defensa dels drets de Catalunya, en la qual hem de coincidir tots els catalans, i l'altra és l'obra del Parlament de Catalunya, que en la seva major part no té res a veure amb l'obra de defensa de les llibertats de Catalunya. Aquesta pot venir per un atac exterior, per una debilitat del Govern de la Generalitat; però el Parlament de Catalunya, com a tal, té una funció específica, que és legislar. I en aquest sentit la seva Majoria té el dret de legislar en la forma que cregui millor per al poble de Catalunya; i no hi ha perquè sustentar el principi polític de que s'ha de governar per a tothom. No, no ens enganyem; la política sempre es fa contra algú. No existeix, no he vist mai cap exemple al món, llevat en casos de guerra, en que es faci una política per a tots. ¿Que vol dir governar per a tots? Es governa per a tots, evidentment; però amb una ideologia pròpia. (*Molt bé!, en diversos sectors de la Cambra.*)

El Sr. DURAN I VENTOSA: Això al segle XIX.

El Sr. LLUHÍ: No; al segle XXI. Que vol dir governar per a tots, però d'acord amb la ideologia d'aquells que tenen la responsabilitat del Govern. Jo no sé d'un sol cas que governant les VV. SS. ho hagin fet amb l'adhésió de tots els catalans. Sempre hi ha hagut a Catalunya — i és normal i és lògic que així sigui — que no s'ha sentit interpretat per l'obra del Govern.

Es governa per a tots; però, com dic, es governa d'acord amb la ideologia i amb el pensament de cadascú, i en moments determinats es pot fer una treva política.

Es que el que es demana ara és una treva política? Ah!, en aquest sentit nosaltres ens hi hem d'oposar, perquè nosaltres no creiem que perquè vingui un perill exterior s'hagi de produir la treva, i, per tant, quan hagi de legislar el Parlament ha de fer-ho d'acord amb la ideologia del Govern. Ara, que quan es tracti d'un perill que ho justifiqués, sabríem anar tots a la una.

No té res a veure això amb una proposició de confiança, i, per tant, aquesta proposició que ara discutim crec que no està en contradicció amb els punts de mira exposats aquí per aquesta Minoria, perquè no ens referim al Govern, sinó al Parlament. Ara, crec que en el que teniu la raó, i entenc que el Govern

l'atendrà, és en demanar la Llei del plebiscit i la Llei electoral, perquè si teniu una majoria per a dissoldre el Parlament no es governarà ni un sol dia en contra de la voluntat del poble de Catalunya. (*Molt bé!, en la Minoria Nacionalista d'Esquerra i en la Majoria.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Unicament per a lamentar, ja per segona o tercera vegada, que el senyor Ventosa i Calvell prengui peu d'una cosa completament estranya al que és a debat, per a adreçar-se al Govern i plantejar qüestions del tot estranyes a allò que s'ha de discutir.

Tal és el cas d'aquesta proposició acabada de presentar. Jo crec que ningú haurà posat en dubte que si aquesta proposició hagués estat de confiança al Govern, el Conseller Primer no hauria comès la indelicadesa d'aixecar-se i dir que l'acceptava a favor seu.

Quan he demanat la paraula a l'honorable President de la Cambra per a dir que el Govern acceptava aquesta proposició, és perquè no entenia que fos de confiança, sinó que tenia un sentit francament republicà i catalanista, i per això no s'ha dubtat en acceptar-la i no esperava que d'aquí se'n derivés una qüestió en la forma que ho ha fet el senyor Ventosa i Calvell, amb una energia que jo gairebé qualificaria de fora de lloc.

La meua manifestació, acceptant la proposició en nom del Govern, era perquè entenia que implicava aquest doble sentit de republicanisme i de catalanisme i no veig que hi hagi cap motiu perquè s'hagin pogut fer les manifestacions que s'han fet en relació al Govern i que en tot cas corresponia fer-ho al primer signant de la proposició per a donar l'explicació del que ella significava.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Prenc bona nota de què això no és una proposició de confiança. Estem d'acord, i consti ben clar que no és una proposició de confiança al Govern.

Si no és una proposició de confiança al Govern, permetim que li digui al senyor Conseller Primer que tenen molt més que veure amb el debat d'avui les meves manifestacions que no les que es fan en aquesta proposició.

Nosaltres, com a conclusió, ja que el Govern no vol rectificar, ja que és persistent en la seva conducta i en la seva orientació, nosaltres demanem al Govern, reclamem al Govern, que faci el que crec que tenim dret a reclamar i a demanar: donar-nos els mitjans legals de demostrar que ni el Parlament ni el Govern responen a l'opinió de Catalunya, i per això he demanat l'aprovació immediata d'una Llei complementària reguladora del plebiscit i d'una Llei electoral. Amb aquests dos instruments crec que nosaltres demostrarem que aquesta proposició pot haver estat votada pels presents, però que tots els absents que hi han a Catalunya i que representen la veritable opinió, hi són disconformes.

(*Es procedeix a la votació nominal de la proposició incidental en discussió. Voten al seu favor, 48 senyors Diputats, i en contra, 13 senyors*)

Diputats, d'acord amb les següents llistes de votació:

(Senyors Diputats que han dit SI:

Sr. Coromines.
Sr. Gassol.
Sr. Dencàs.
Sr. Barrera.
Sr. Armendares.
Sr. Arnau.
Sr. Balart.
Sr. Bancells.
Sr. Battestini.
Sr. Bilbeny.
Sr. Blasi.
Sr. Bru.
Sr. Canturri.
Sr. Casademunt.
Sr. Cerezo.
Sr. Colldeforns.
Sr. Cunillera.
Sr. Andreu.
Sr. Fàbrega.
Sr. Farreres.
Sr. Folc.
Sr. Fontbernat.
Sr. Galés.
Sr. Guinart.
Sr. Magre.
Sr. Mora.
Sr. Puig i Ferrer.
Sr. Ribas.
Sr. Riera.
Sr. Rovira i Virgili.
Sr. Sallés.
Sr. Sauret.
Sr. Soler i Bru.
Sr. Tauler.
Sr. Torres.
Sr. Viadiu.
Sr. Fronjosà.

Sr. Ruiz i Ponseti.
Sr. Serra i Moret.
Sr. Casanelles.
Sr. Comes.
Sr. Lluhi.
Sr. Xirau.
Sr. Ibars.
Sr. Gerhard.
Sr. Dot.
Sr. Rouret.
Sr. Casanovas.

Senyors Diputats que han dit NO.:

Sr. Abadal.
Sr. Carreres i Artau.
Sr. Duran i Ventosa.
Sr. Miracle.
Sr. Romeva.
Sr. Secanell.
Sr. Sol.
Sr. Tallada.
Sr. Tries de Bes.
Sr. Vallès i Pujals.
Sr. Valls i Taberner.
Sr. Ventosa i Calvell.
Sr. Martínez i Domingo.

Restà acabada la interpellació.)

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de dimecres

1. Precs i preguntes.
2. Discussió del dictamen de la Comissió sobre el Projecte de Llei de contractes de correu.
3. Continuació de la discussió de la Llei sobre majoria i habilitació d'edat.

(S'obreix la sessió a dos quarts de nou i tres minuts de la vetlla.)

